

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: — *Premie: Insulinde Kalender.* — Zuidelijk Minahassa Comité. — Aan onze vaste medewerkers en Afdelingssecretarissen. — Oostkust van Sumatra Instituut. — Het Indische leger op de film. — Een klankfilm van Flores. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der afdelingen. — Nagekomen Berichten. — Mededeelingen. — Fin. Berichten. Bestemd voor uitzending naar Ned.-Indië. — In Nederland aangekomen Verlofgangers. — Met pensioen. — Adresverandering van Burg. Ambtenaren, Officieren en Onder-Luitenants. — Mutatiestaat van 10 tot 17 Dec. 1930.

Premie: Insulinde Kalender.

Ter aanmoediging van het toetreden tot onze Vereeniging, heeft het Hoofdbestuur een premie uitgelooft — voor zolang de voorraad strekt — aan elk lid dat in het tijdvak van heden tot einde December van dit jaar, een nieuw lid, of meer leden, aanbrengt.

Die premie bestaat in den bekenden, typografisch als anderszins, bijzonder fraai uitgevoerden Insulinde kalender 1931 (Uitgave Weenenk en Snel, 's Gravenhage).

De kalender werd bewerkt en van foto's voorzien door den heer dr. W. G. N. v. d. Sleen te Haarlem en is in den handel voor f3.50 verkrijgbaar.

P. S. Zij, die na 1 October 1930 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie f5.— per jaar) ontvangen gratis, het Koloniaal Weekblad voor het laatste kwartaal van dit jaar en hebben vrijen toegang tot de lokalen der vereeniging alsmede tot tentoonstellingen, lezingen, voordrachten enz.

Zuidelijk Minahassa Comité,

beoogend het bijeenbrengen van gelden ten bate van het oprichten van een Centraal Ziekenhuis voor alle gezindten in de Minahassa.

Op Maandag 22 December e.k. wordt in de Magazijnen van Gerson, Veenestraat, Den Haag, een Bazar gehouden, waarvoor de 2e étage geheel zal worden ingericht. Het bekende Gezelschap Fritz Hirsch heeft zich geheel belangeloos beschikbaar gesteld om den verkoop te leiden.

Tijdens de Thee van 2½ tot 6 uur zal een strijkje zich doen hooren.

Thé Gala f1.50.

HET COMITÉ.

Aan onze vaste medewerkers en Afdelingssecretarissen.

De secretaris der redactie verzoekt vriendelijk in verband met de a.s. Kerstdagen, de kopij voor het nr. van het „Koloniaal Weekblad” van 25 dezer (no. 52) uiterlijk op Zaterdag 20 December te willen inleveren, opdat de expeditie van het blad vóór Eersten Kerstdag kan plaats hebben.

In verband met de omstandigheid, dat Nieuwjaarsdag valt op den verschijningsdag van ons orgaan, geldt een gelijk verzoek voor no. 1 van den nieuwen Jaargang, met dien verstande, dat de kopij van dit nr. gaarne, uiterlijk, op Zaterdag 27 dezer wordt ingewacht.

Oostkust van Sumatra Instituut.

Op Woensdag 10 dezer werd door bovengenoemd Instituut een ledenvergadering gehouden onder leiding van den secretaris Prof. J. C. van Eerde, bij afwezigheid van den voorzitter Jhr. H. W. Röell. Een 70-tal leden waren aanwezig.

Na enkele huishoudelijke mededeelingen, o. a. dat het ledental van 264 in Maart l.l. was gestegen tot 276, werd het woord verleend aan den heer J. J. Mendelaar, controleur B.B., die in verband met de voorgenomen bestuursreorganisatie een duidelijke schets gaf van de bestuursinrichting ter Oostkust, zooals die zich van een zuiver ambtelijk bestuur door de decentralisatie van 1903 ontwikkelde in een meer moderne richting, waarin de medezeggenschap van de inwoners (zij het van een deel hunner) tot uiting kwam en waardoor de ontwikkeling van land en volk en niet het minst van de gemeenten krachtiger bevorderd werd en wordt, dan onder het oudere centrale bestuur mogelijk was. Hieraan vastgeknoot werden enkele beschouwingen over de toekomstige reorganisatie van Sumatra in eiland-gouvernement resp. provincie en de wijzen der reorganisatie van onderen op dan wel van boven af, waarbij ook aandacht werd geschonken aan het vooral voor de Oostkust belangrijke vraagstuk der Zelfbesturen.

Vervolgens sprak de heer J. J. v. d. Laan, oud-hoofdredacteur der Deli Courant, over „Crisis in Deli”. Hij schetste de crisis in 1891, 1922 en de tegenwoordige, die in 1929 begon, en wees er op, hoe de eerstgenoemde een zuiver lokaal karakter had (speciaal van invloed op de tabakscultuur): de tweede verband hield met de algemeene na-oorlogische malaise als gevolg van het te groote optimisme in de algemeene conjunctuur na het sluiten van den vrede en de derde veroorzaakt werd door de wereldmalaise, gepaard aan overproductie van koloniale voortbrengselen en voor Deli aan een paar minder goede tabaksoogsten.

Spr. legde den nadruk op de noodzakelijkheid van bezuiniging in de productiekosten en sprak vertrouwen uit in de Regeering, die zich in deze moeilijke tijden moge onthouden van allerlei maatregelen, die een zoo rustig mogelijken voortgang der werkzaamheden in het cultuurgebied zouden kunnen belemmeren, bij welke beschouwing de voornemens tot inkrimping der Poenale Sanctie vanzelfsprekend niet vergeten werden.

Na afloop der voordrachten werd een nieuwe film „Sumatra” vertoond, welke een beeld gaf van het natuurschoon van Bataklanden, Toba- meer en de Westkust. Bovendien werd de aandacht der aanwezigen gevraagd voor enkele eenvoudige lichtbeelden, betrekking hebbende op eenige door Bataksche „toekangs” opgerichte bouwwerken te Kaban Djahé (bioscoop-gebouw en watertank), welke daarom zoo interessant zijn omdat zij doen zien het groote nut, dat het indertijd door wijlen den heer C. W. Janssen zoo krachtig gesteunde ambachts-onderwijs voor de Karo-Batakers heeft afgeworpen.

ALLE INLICHTINGEN GRATIS!

VRAAGT WONINGGIDS!

1930.

VESTIGT U TE HILVERSUM!!

„OLTHOFF'S LANDG. & WONINGBUREAU” LANGESTRAAT 67 TEL. 1763

5295

Leden van „Oost en West”.

Het aangewezen adres voor 1e kwaliteit Melk en Melkproducten is de N.V. Melkinrichting „DE NIEUWE LANDBOUW” 5443

DEN HAAG: SCHEVENINGEN:

N.W. Buitensingel 50 Wassenaarschestr. 127

Telefoon 33855. Telefoon 50363.

RESTAURANT EN PENSION BAZARSTRAAT 17-19 DEN HAAG

Het huis voor goed en goedkoop eten

Lunch, Diner en à la Carte

H. WEILEMANN, v/h Chef-Kok „KEMPINSKI”

5419

P. G. C. HAJENIUS OPPERICHT 1826 5467

AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Rokin 92/96 Noordeinde 64

SIGAREN SIGARETTEN, TABAK

Instituut Hommes
Internaat Hoogezand
Ind. jongens Holland

VRAAGT GRATIS PROSPECTUS

5350

LOUIS KORIJN & Co. Anno 1880 5516

Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Heerengracht 418

Bijkantoor: 's-GRAVENHAGE, Mauritskade 1

Telefoon 15960 (3 lijnen)

Haagsche Beurs, Telefoon 10616

EFFECTEN - COUPONS

J. S. Fetter & Co.

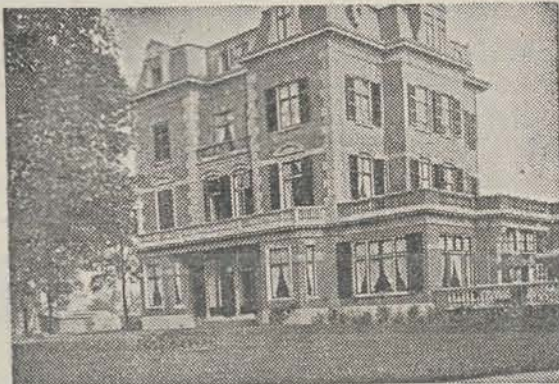
Objets d'Art et de Luxe

Amsterdam (Ho'land) 79 Weteringschans

5.71

HET IDEALE TROPENLEDIKANT
 voor allen, die naar Indië vertrekken! Prijs vanaf f 21.50
Fa. J. F. HENDRIKS
 GEDEMPTE BURGWAL 65 5042
 DEN HAAG - TELEFOON No. 10786
 Aanbevolen adres door „Oost en West“

— HERSTELLINGSOORD —
„Huize Maria Emalia Dorrepaal“
 gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5549

BERGEN OP ZOOM

CONFISEUR CUISINIER PATISSIER
E. J. ASSELBERGS
 FORTUINSTR. 5 TELEFOON 140
BERGEN OP ZOOM

5226

N.V. „MEUBELKUNST“
 MODERNE WONINGINRICHTINGEN
 „Indanthren“ Meubel- en Gordijnstoffen
 Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabriek. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27. Toonkamers: 5484
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

Fa. P. S. ANES, Brandstoffenhandel

Contractante der Staatsmijnen in Limburg
 Verkoop van uitsluitend **EERSTE KWALITEITEN** Brandstoffen 5174
OUDE HEERENGRACHT 19, LEIDEN. TEL. 587

NIJMEGEN

TH. MARTENS & ZONEN
 ZIEKERSTRAAT No. 65, NIJMEGEN — TELEF. 1535

Het aanbevolen adres voor „Oost en West“
ENCADREMENTEN — ETSEN — SCHILDERIEN
 Billijke Prijzen 5231 Kwaliteiten gegarandeerd

Piano's, Vleugels, Autopiano's, Harmoniums
 ook gebouwd voor de Tropen — Vraagt offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
 BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5179

UTRECHT

J. BREEDVELD
 ZADELSTRAAT 21, UTRECHT
 TELEFOON 10580 5182

Orthopaedisch en Luxe Schoenmaker
 Schoenen voor alle voorkomende vorm- en stand- gebreken. — Platvoetschoenen, licht en sterk.
 Rijlaarzen. — 1e klas Reparatie-Inrichting.

KAWEE'TJES

RIJSWIJK (Z.-H.)

Banketbakkerij „PONSEN“

Bestellingen voor feestgelegenheden extra korting.
 f 10.— aan bons geeft recht op een tablet chocolate à f 1.—
 — TELEFOON 10529 — 5282
RIJSWIJK, Heerenstraat 52 — Telefoon 18062

AMERSFOORT

Stoomwasscherij „DE HOOP“

(GEBR. NIEUWLAND) 5300
 Tel. no. 170. **AMERSFOORT.**
 Beveelt zich beleefd aan bij Indische Familien.

APELDOORN

ELECTRISCHE MEUBELFABRIEK

H. SCHUILENBURG en L. v. d. VLIET 5317
 Complete Meubeleering volgens opgaaf en teekening
Kanaalstraat 21 — APELDOORN

A. M. DE WEERD

Bloemenmag. „CORONA“ - Brinklaan 1 - Tel. 569
APELDOORN 5331

Fotografisch Atelier en Fotohandel

PH. G. STARKE
 Hoofdstraat 172 5327 Telefoon 630
APELDOORN

H. BENNING, Hoofdstraat 157, Apeldoorn

Boter- en Kaashandel — Telefoon 169
 Het adres voor inderdaad fijne KAASSOORTEN.
 Zoowel inlandsche als buitenlandsche soorten.
 Roomboter steeds versch voorradig. — Grootte keuze
 Comestibles en Fijne Vleeschwaren. — Kaasverzending
 naar de tropen. Goede overkomst gegarandeerd. 5513

Makelaarskant. H. H. Fongers, Sprengenweg 128, Apeldoorn, Tel. 1154,
 heeft te koop: Buitenplaatsen, Landgoederen, Villa's,
 Landhuizen, panden geschikt voor Hoenderpark, Vossenteelt
 en dergelijke. Verder gezonde Zaken op elk gebied. Vraagt
 offerte. Gelden beschikbaar tot elk bedrag. Overal Ver-
 tegenwoordigers gevraagd. Woningcourant gratis. 5511

HILVERSUM

FIRMA D. BRANDSMA - HILVERSUM

Telefoon 1642 - GROEST 82a - Postrek. 32558
 FABRIEK VAN METAALVERSIERING - VERNIKKELEN
 BRONZEN - MOFFELN - ZANDSTRAAL-INRICHTING
 Rijwielwerk uitsluitend voor den handel 5366

Hotel, Café - Restaurant „Hof van Holland“

KERKBRINK — HILVERSUM
 — Schitterende Terrassen — Garage — 5422
 — Gerenommeerde Keuken —
 — Grootte en kleine zalen disponibel —

Kunsthhandel v. d. Lee
LANGESTRAAT 90B - HILVERSUM

Speciaal adres voor vakkundig restaureeren van
 5413 oude en nieuwe kunstwerken,
 Ontwerpen enz. (picturaal en plastiek).

ROTTERDAM.

INDISCH RESTAURANT „SENANG HATI“

Pieter de Hoochstraat 28, Rotterdam. — Telefoon 36924.
 RIJSTTAFEL DEN GEHEELN DAG; ook uitzending.
 Alle Indische gerechten voorradig. — Je adres voor fijn-
 proevers. Eenigste inrichting hier ter stede. Lage prijzen.
 5464 Aanbevelend, A. J. G. RIETKERK.

Huwelijksuitzetten.

Fa. BERN. CONRADS 5568
 Grootte Markt no. 8. — Tel. 11057. — ROTTERDAM.
 Ind. Huwelijksuitzetten n. maat. — Vraagt prijscourant.

Familie Pension - Huize Wichter

HEEMRAADSINGEL 290a
 ROTTERDAM Telefoon 33452
 DINER-UITZENDING
 Aanbevolen adres voor „Oost en West“. 5442

DEVENTER

Fa. Wed. G. J. EILANDER

Brink 85-86. Telefoon 198. **DEVENTER**
 Kantoorboekhandel 5349
 Vulpenpennen Schrijfmachines

ARNHEM

GESCHER & KEMPER

Ketelstraat 36 **ARNHEM** Telefoon 25601
Complete Meubeleering
 5322

AMSTERDAM

J. DE VRIES & ZON

Kastanjeweg 14 **AMSTERDAM**
 Handel in AARDAPPELEN, GROENTEN en FRUIT.
 En gros 5127 En détail
 (Alle bestellingen worden per auto thuisbezorgd)

Kunsthhandel JACQUES AA

Vijzelstraat 105. — Telefoon 30798. — Amsterdam.
 Origineele Schilderstukken, Etsen, Pastels, van bekende
 Meesters, w.o. Hobbe Smith-Garf, Versteeg, Martin
 Monnikendam etc. — Vakkundige, gratis verpakking
 voor de tropen. 5525

Verhuur-Inrichting van Luxe Fiat Automobielen

— 22660 Telefoonnummers 22669 —
 Speciaal adres voor Toer- en Trouwwerk.
 Garages: Albert Cuyppstraat 33-35 en Weesperplein 18.
AMSTERDAM 5489
 Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“.

N.V. DE AMSTERDAMSCH E BOEKHANDEL

CEINTURBAAN 151 P. C. HOOFSTRAAT 125
 Telef. 22004 Telef. 23517
 Nederl., Fransch, Duitsch, Engelsch, Spaansche boeken. Steeds
 het nieuwste voorhanden. Catalogus op aanvraag gratis. 5515
 Omgaande levering van School- en Studieboeken.

SCHRÖDER

GROENMARKT DEN HAAG
TELEFOON 1-6-1-7-3 5506

GEGARNEERDE:

WIEGEN EN
LUIERMANDEN

BABY

AANKLEED COMMODES

BADEN - WEEGSCHALEN

EN VERDERE

BABYKAMER-ARTIKELEN

Het Indische leger op de film.

In het City-theater te 's-Gravenhage, dat daartoe belangeloos was afgestaan, heeft 11 December j.l. vanwege het Departement van Koloniën de vertooning plaats gehad van de Indische legerfilm. Er bestond vrij groote belangstelling voor deze première, welke bijgewoond werd, behalve door pers-vertegenwoordigers, door den directeur der Hoogere Krijgsschool, den kolonel van Ermel Scherer, verscheidene leeraren, officieren der koloniale reserve te Nijmegen, Bestuursleden van „Oost en West” en hoofdamttenaren van het commissariaat voor Indische Zaken bij het ministerie van Koloniën. Wij noemen het een zeer goede gedaachte deze interessante film: „aan de openbaarheid prijs te geven”, ook en vooral om het te doen op dit oogenblik, in een tijd waarin men de zondringste dingen kan vernemen over het Indische leger en de Indische defensie.

De heer J. J. de Jongh verwelkomde de aanwezigen en verklaarde het doel der legerfilm aldus, dat, waar allerwege de belangstelling voor Nederlandsch-Indië groeiende is, daarin het leger nog betrekkelijk weinig deel heeft.

Het Indische leger verdient die — waarschijnlijk onwillekeurige — achteruitzetting niet. Integendeel. Het heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de bevestiging van ons gezag in Indië en is ook voor de toekomst paraat om dat gezag te handhaven. Deze film zal er, naar de heer de Jongh meende, toe kunnen bijdragen om de aandacht op onze koloniale weermacht te vestigen en de belangstelling ervoor te bevorderen. Alvorens de vertooning begon, riep hij de clementie in van de aanwezigen voor de onvermijdelijke technische tekortkomingen, welke de rolprent toont.

Met dit laatste bezwaar liep het intusschen nogal los. Er zijn bepaald heel goede momenten aan te wijzen, waarbij wij het oog hebben op de fraaie natuurtafereltjes en sommige manoeuvre-scènes, die moeilijk beter te maken zijn.

Als voorspel, inleiding of hoe men het wil noemen, dient de bijzetting met groot militair vertoon, van het stoffelijk overschot van generaal von Heutz op de begraafplaats te Amsterdam.

Daarna begint de eigenlijke film, met het aanmonsteren van zekeren Jan Spoelstra, wien het fuselierspakje en het handgeld aanlokken, om zich te melden in de Prins Hendrikkazerne te Nijmegen. Dezen jongeman ziet men verder als rekrut op het exercitie-terrein, in de eetzaal, onder de geestelijke zorg van legerpredikant of -aalmoezenier, aan boord en op de kade van Tandjong Priok.

Daarna verdwijnt hij in de massa van het leger, dat ons verder wordt voorgesteld op manoeuvre en op de paradeplaats. Inzonderheid de manoeuvre-opnamen zijn aantrekkelijk. Er is daarbij druk gebruik gemaakt van actie-beelden en ook de fraaie omgeving werd met succes uitgebuit. Alle wapens passeeren de revue: de zware artillerie en het lichte

berggeschut, de infanterie met haar speciale diensten als radio en veldtelefoon, de cavalerie en de vliegdienst. De indruk, welken de troepen maken en ook hun uitrusting is uitmuntend. Aan de luchtvaartafdeeling wordt inzonderheid aandacht gewijd.

Aan het slot komt Jan Spoelstra nog even opduiken en wel na zes jaren als gegraduateerde, als onderofficier. Een stemmingsbeeldje besluit de vertooning.

De film, dit zij voor eventueele gegadigden nog even opgemerkt, staat kosteloos ter beschikking van elke vereeniging en ieder gezelschap, welke haar in zijn kring wenscht te vertoonen.

Een klankfilm van Flores.

Eenige gegevens omtrent de film „Ria Rago”.

Technische voorbereiding.

Pater Buis was ruim vijf jaren werkzaam met het vertoonen en samenstellen van vroegere missiefilms. Pater Beltjens was hem sinds enkele jaren als helper en na diens vertrek uit Holland als opvolger aangekomen. Terwijl pater Buis eerst een half jaar vertooningen gaf in de Vereenigde Staten om zoo ook den geest en de mentaliteit van het Amerikaanse publiek te leeren kennen, rijpte het definitieve plan voor een nieuwe expeditie.

De vorige opnamen hadden bewezen, dat een vakoperateur ten eerste een kostbaar personage is en ten tweede heel vaak toch nog niet het juiste begrip toont voor het missiewerk en bijzonder ook nog voor de ethnologie. Vandaar het besluit om ditmaal zelf de opname ter hand te nemen.

Filmen is niet allemans zaak en zoo werd er besloten zich ter dege er op voor te bereiden. Zij schreven in voor een cursus aan het New-York Institute of Photography, waar ze werden ingewijd in de geheimen der vak-fotographie en der filmkunst en waar ze na een degelijke opleiding het diploma ontvingen, dat zij den Professional Photography Course en met goed gevolg hadden doorlopen.

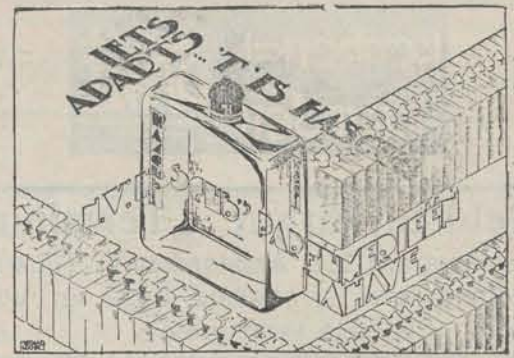
Ook toen nog waren ze niet tevreden. Drie maanden was P. Beltjens nog werkzaam in een Studio te Chicago en bestudeerde heel bijzonder de chemie der photographie, wel wetend dat Flores met zijn vulkanischen bodem in dit opzicht vele moeilijkheden zou bieden. P. Buis hield intusschen verdere vertooningen met de vroegere Flores-film en wist zoo verschillende menschen voor het nieuwe werk te interesseeren.

Na een degelijke voorbereiding en na het verwerven van een keurige uitrusting: drie filmopname-apparaten, twee projectie-apparaten, inrichting voor het ontwikkelen en afdrukken van films, motor tot opwekking van electriciteit en alles wat noodig is tot het inrichten van een volledig foto-atelier trokken ze begin 1930 naar Indië, na eerst nog eenigen tijd in Hollywood te hebben vertoefd en daar in de Fox-studio's zich op de hoogte te hebben gesteld met de moderne werkmethoden.

In Japan, China, en op de Philippijnen werd het vraagstuk van filmmogelijkheden overlegd en besproken met de diverse missie-oversten.

Werkzaamheden op Flores.

Begin April van dit jaar werd begonnen met het inrichten van een laboratorium voor het ontwikkelen en bewerken van films. Terwijl een der missiebroeders met behulp van eenige inlanders dit gebouwtje optrok uit gewapend beton, ging Pater Buis de kampongs in en leefde weken lang op de pendoppo's met de inlanders, hen ondervragend over hun gebruiken, etc. Reeds een jaar tevoren was door Pater Buis een scenario voor Ria Rago. Dit werd nu aan de hand van de nieuwe nauwkeurige gegevens opnieuw bewerkt en vooral wat de ethnologische bijzonderheden aangaat tot in de uiterste finesses bepaald. De gesprekken door de inlanders te voeren werden vastgelegd in de Li-taal. In denzelfden tijd begon Pater Beltjens met de eerste photographische proeven. Het aantal moeilijkheden was groot: de temperatuur was veel te hoog, ongeveer 30 graden Celsius, terwijl de ideale temperatuur voor ontwikkelen 18 gr. is. Ook was er maar weinig water te vinden, dat vrij was van vulkanische bestanddeelen. Omdat de daken der missiestatie van siraphout waren was het regenwater, dat daarvan werd opgevangen, wegens de looistoffen ook niet zuiver. Bleef niets over dan het water der berggrivier, dat echter zeer veel fijn zand bevatte. Om dit er uit te krijgen werd het water door vijf bezinkbakken geleid, daarna nog gefiltreerd en ten slotte nogmaals in een grooten dubbelwandigen cementbak gevoerd. Zoo werd het water redelijk bruikbaar. Aan het gebruik van ijs viel niet te denken: het was er te zeldzaam en te kostbaar. Bij den Chinees in Endeh betaalt men een kwartje per pond. Ga daarmee maar eens 2500 Liter water afkoelen. Door het water op de koelste tijden (des nachts) op te vangen en te bewaren in dubbelwandige houders, slaagden zij er op den duur in een water te hebben met een gemiddelde temperatuur van 22 tot 24 graden Celsius, juist genoeg om bij met zorg gekozen ontwikkelformules, zonder verdere hardingsmiddelen te kunnen werken. Ook bleek het licht, ondanks den hevigen zonnegloed, photographisch zeer slecht te zijn. De gewone belichtingstijden waren meestal meer dan twee-

606

Weet U dat onze Rondbreimachines „Hollandia” in Indië zeer veel gevraagd worden? Reden daarvan is, dat men zelf de mooiste en duurzaamste kleeding, ook kousen en sokken kan vervaardigen. Voor Indië hebben wij eene speciale, fijne cilinder laten vervaardigen, waaroever wij de grootste tevredenheids betuigingen mochten ontvangen. Dames welke eerlang naar Indië terugkeeren, verzuimen vooral niet, vooraf deze machine aan te schaffen. Wij geven U geheel gratis les aan huis. Vraagt vrijblijvend inlichtingen, 5592

Breimachinehandel
„HOLLANDIA”
Lange Nieuwstr. 77, Utrecht

maal langer dan de belichtingstijden in Holland in den zomer. Vaak zelfs moest om een goed doorgewerkt negatief te krijgen met viervoudige belichtingstijden worden gewerkt.

Na anderhalve maand waren de voorbereidingsmaatregelen zoover getroffen, dat met een gerust hart met de opnamen een begin kon worden gemaakt. Intusschen was nog een Ford-wagen, met acht versnellingen, wegens het zware moeilijke bergterrein, ingericht als verhuis- en woonwagen om des te gemakkelijker de verschillende benodigdheden te kunnen medenemen.

Een belangrijke zaak was natuurlijk de keuze der spelers. Met de meeste van hen ging dat vrij eenvoudig: hun type was zoo gearkeerd, dat ze zonder veel moeite werden gevonden. Alleen de geschikte persoon voor de hoofdrol te vinden gebruikte eerst na zeer veel proefnemingen en repetities.

Met filmvertooningen — men had i.m. enkele filmpjes uit Amerika meegenomen — o.a. een Charlie Chaplin-film — werden de menschen eerst op de hoogte gebracht waar het om te doen was. Toen er maar eenmaal flink begonnen was ging alles als vanzelf. Tegenvallers bleven natuurlijk niet uit. Soms ging men op route om opnamen te doen als de zon moeisscheen, terwijl bij aankomst op de gewenschte plaats de heele lucht betrokken was, iets wat in een bergstreek makkelijk kan gebeuren. Ook moesten de opnamen wel eens uitvallen, omdat een der film-sterran ontbrak, ze waren gaan visschen of gingen kijken hoe het stond met de gewassen in hunne tuinen. Een enkele maal toonde de een of ander minder lust om te spelen, terwijl hij voorgaf koorts te hebben. Met lieve woordjes en geschenk in klinkende munt moesten ze dan worden overgehaald.

Over het algemeen werden de opnamen gedaan op Maandag, Dinsdag, Woensdag en Donderdag, tusschen tien en half vier. De rest van de week werd besteed voor het verwerken van het materiaal. Het negatief werd iederen dag ontwikkeld, zoodat men precies wist of de productie van dien dag in orde was. Zondags 's morgens was dan gewoonlijk een copie van de weekproductie klaar en kwamen de spelers na de godsdienstoefening in de studio zien hoe alles geworden was. Dan maakten ze elkander opmerkzaam op fouten in het spel en werd Ria wel eens uitgescholden als ze bij een ernstige scène per ongeluk had moeten lachen.

Drie maanden lang werd er zoo dag in, dag uit gewerkt, de bergen in en de rivieren over, met de zware camera en driepoot, totdat eindelijk de film gereed kwam.

Gelukkig voor de paters was Dr. Jaap Kunst op Flores gekomen om onderzoekingen te doen omtrent de muziek en den liederenschat der Florineezen. Hij had een Edison Ambarola medegebracht en nam daarmee de liederen op. Hij was zoo vriendelijk een aantal zijner wasrollen af te staan. Met behulp dezer wasrollen werden in Berlijn gramophoonplaten vervaardigd. Fritz Pohl, die verschillende jaren in Roxy-theater in New-York dirigent was, componeerde met behulp dezer melodieën de muziek voor de film, die in de ateliers van Lignose-Breusing onder toezicht van P. Beltjens tot geluid-film werd verwerkt.

Pater Buis is op Flores gebleven om verdere filmverhalen uit te werken en op te nemen. P. Beltjens is thans belast met de exploitatie van de nieuwe film en verblijft in het Missiehuis te Uden.

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX

BEËFDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN

BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 72080 - 72081 - 72082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5415

5423

Hotel-Restaurant „Terminus“
Warmoesstraat 111, Amsterdam C. Tel. 41836
50 kamers met stroomend koud en warm water. — Centrale verwarming. 5557

FIRMA C. A. VAN EIF

Verlichting • Sanitair • Ornamenten • Lampenkappen
Willemsparkweg 199, Telef. 24540 — Leliegracht 16, Telef. 48648
AMSTERDAM 5555
Fabriek en Kantoor: Amst-Iveensche weg 354 • Telefoon 25511

PREDIKANT

(zelf patiënt geweest) geeft om niet inlichtingen over dokter en medicijnen waardoor ernstige kwalen tot staan gebracht werden. — Brieven no. 5627 bur. Kol. Weekblad, Wagenstraat 37, Den Haag.

BREDA.

FOTO-, KINO-, PROJECTIE-HANDEL
N. v. ZIJVERDEN Jr. 5380
KORTE BRUGSTRAAT 12 - BREDA - TEL. 486

HET ADRES VOOR AMATEURS

FIRMA H. PUNT

Haven 19. Telef. 344. **BREDA.**
Brandstoffenhandel. 5273

A. DE KONING & ZON - GINNEKEN

— DESKUNDIGE TUIN-ARCHITECTUUR —
— AANLEG EN ONDERHOUD VAN TUINEN —
Rotstuinen — Borders — Flagstons Tuinpaden
Artistiek Bloemwerk — Speciale Cacteeën Cultuur
MOLENSTRAAT 9 5265 Telefoon 1499 (Breda)

Mineraalwater- en Limonadefabriek „DE KROON“
Haven 20 **BREDA** Telefoon 510
Alle soorten Wijnen — Bieren — Stout
Victoria-Water — Fruit-Soda — Vichy-Water
— Levering aan particulieren — 5264

U WEET TOCH WEL!!!

Het adres voor uw WILD en GEVOGELTE, ook voor buiten Breda. 5275
W. VAN DE WAAL **BREDA.**
Hofleverancier. — Telefoon 62.
— Vraagt prijscourant —

N.V. v/h Broese en Peereboom

Algemeene en Wetenschappelijke Boekhandel.
Electriche Drukkerij. Uitgave Bredasche Courant.
Advertentie-Bureau. — Ruime voorraad, snelle levering van alle gewenschte boeken en tijdschriften. 5377

BERGEN OP ZOOM

MUSKENS-MUZIEKHUIS

Piano's, Orgels, Gramofoons, Radio's. Alle merken, lage prijzen. (5474) Betaling in overleg met koper.
Groote Markt 31. Telef. 440. Bergen op Zoom.

Voorhanden: heerlijke ROLPENS

FIRMA J. HILWIG 5481

Telef. 99. Lieve Vrouwenstr. 21. BERGEN OP ZOOM.
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“.

Gereserveerd voor de 5472

Firma L. H. v. d. AA,

Fotograaf, Bergen op Zoom.

BLOEMENDAAL

GENEALOGISCH - HERALDISCH

Bureau. L. J. van Beuningen van Helsdingen, Bloemendaal, Kinheimplein, 1, belast zich met onderzoek en samenstellen geslachtsregisters. Levert oude familieannonces, familie-wapens enz. 5699

NIJMEGEN

FIRMA C. BORNEMAN

Houtstraat 16, Tel. 1501. NIJMEGEN.
Zadelmaker. Autobekleeder. Luxe Lederwaren.
— Speciaal adres voor hutkoffers — 538

NIJMEEGSCHE 5388
CENTRAAL APOTHEEK, BROERSTRAAT 8.
Geneesmiddelen. Toiletartikelen. Electriche Brillenslijperij. Elast. Kousen en Buikbanden.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 9 tot Maandag 15 December.

Het Volksraadslid Stokvis heeft de regering inlichtingen gevraagd naar een uitlating in een op 2 dezer gehouden vergadering van den Kring Bandoeng van de Vaderl. Club, waarin een der sprekers letterlijk zou gezegd hebben, dat hij „geen boomen genoeg aanwezig acht, om die P.N.I.-mensen er aan op te hangen“, doch volgens een nadere lezing: „Wanneer ik bekleed was met de rechterlijke macht, vijftig jaar geleden, dan waren er bijwijze van spreken geen boomen hoog genoeg, om die menschen op te hangen“. Deze uitdrukking zou tegen bepaalde regeeringsambtenaren gericht zijn geweest. De heer Stokvis vraagt een onderzoek en eventueel vervolging. Wanneer de vos de passie preekt, boer, pas dan op je kippen zegt een oud-hollandsch spreekwoord.

Tot secr. v. d. Comm. voor de Regeeringspublicaties is benoemd het hoofd van het bureau voor regeeringspublicaties der alg. secretarie, mr. J. E. van Hoogstraten.

De heer H. E. Jasper, oud-gouvern. v. Djogdjakarta, is opgetreden als hoofdredacteur van de Java-Bode.

Naar verluidt is een verzetbeweging ontdekt in de omstreken van Kediri. Reeds eind October constateerde een mantri-politie vermeerderd bezoek aan het graf van een hadji. Er schijnt hier geen sprake van P. N. L.-actie, doch vermoedelijk van een ratoe-adilbeweging. Het onderzoek duurt voort.

De Cultuurmij. Kota Pinang ter O. K. v. S. heeft 5 van de 10 Europeesche geëmployeerden, waaronder den fabricagechef en den hoofdmachinist, ontslagen; de Sumatra Caoutchouc Plantage Mij. ontsloeg eveneens Europeesch personeel, waaronder 3 administrateurs.

Nadat tusschen Cuba en de V.I.S.P. te Amsterdam overeenstemming werd bereikt, zijn te Brussel de onderhandelingen met de Europeesche biet-suikerproducenten begonnen. Bij de afsluiting dezer berichtgeving was nog geen overeenstemming verkregen en schijnt het alsof de biet-suiker de tol, ter bijlegging van hun onderling krakeel door de rietsuiker wil doen betalen.

De kroning van den Sultan van Boelangan heeft op 28 November plaatsgevonden in zijn paleis. Na de voorlezing van het benoemingsbesluit en de Korte Verklaring werd de Sultan door den resident en de autoriteiten geluk gewenscht, waarna feestelijkheden als roeiwedstrijden en krijgdenansen door Dajakkers uit de binnenlanden, onder aanvoering der stamhoofden, plaats vonden. Van deze kroningsfeesten is een film gemaakt.

Op een tocht van den heer Bosschaardt met twee gidsen naar de Merapi in het Padangsche, is hij door een ascheruptie overvallen en zoek geraakt. Patrouilles en bevolking ter opsporing uitgegaan, mochten er nog niet in slagen den heer Bosschaardt te vinden, weshalve men zich ernstig omtrent zijn lot ongerust maakt.

Den hoofdonderwijzer Yap Tse Teck van een Chinese school te Batavia zal het verder verblijf in Ned.-Indië worden ontzegd, wegens het in het openbaar houden van een verboden politieke redevoering.

Men verneemt dat de vrachtboot van den Rott. Lloyd „Buitenzorg“, omdat een te Batavia achtergebleven hutjongen aan builenpest lijdende bleek, te Belawan werd uitgezwaafd, waarna de reis is voortgezet. Vermoedelijk was hij reeds besmet toen hij te Soerabaja aan boord kwam. Hij is thans herstellende.

De dir. v. h. dep. van onderwijs en eeredienst stelde een commissie in voor de bestudeering van het vraagstuk van het beheer en de administratie van de gouvernementen internaten.

Ontbonden, overeenkomstig haar wensch, de Hollandsch-Inlandsche onderwijscommissie onder dankbe-

GEBR. VAN OOSTERHOUT - BREDA

GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
GINNEKENWEG 138 5291

KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN

FLATS

IN HET FLATGEBOUW

BREITNERLAAN TE 's-GRAVENHAGE

nabij den Benoordenhoutscheweg. Tennisbaan, oefengolfbaan, 3000 M2. tuin, daktuin met overdekt terras en tochtvrije serre, autoboxen, centrale verwarming, telefoon, warm en koud water, complete badinstallaties, vaste waschtafels, koelinstallatie en complete keukenbetimmering in elke flatwoning, naadlooze vloerbedekkingen, centrale eetzaal, centrale keuken, 3 liften en alle luxe en comfort die in een moderne flat verwacht mogen worden. Nog flats in prijzen v.a. 11350,—. Indeling der flats naar keuze der huurders. 5577

Inlichtingen en prospecti ten kantore der N.V.:

FLUWEELEN BURGVAL 12, TELEFOON 13087,
van 3 tot 5.30 uur iederen werkdag behalve Zaterdags

tuiging voor de bijzonder loffelijke wijze waarop zij zich van de haar opgedragen taak tot dus verre heeft geweten, en onder vaststelling dat de alsnog te verschijnen publicaties van de ontbonden commissie zullen worden opgedragen aan de oud-leden der voormalige commissie, prof. J. van Gelderen, R. M. A. Koesoemo Oetoyo, J. W. Meyer Ranneft, dr. N. A. C. Slotemaker de Bruine, dr. W. M. F. Mansvelt en ir. C. Menschaar.

De erupties van den Merapi op Java waren Maandagavond heviger, doch zonder gevaar. De lavastroomen zijn genaderd tot 2 K.M. van de waarnemingspost Maron.

Het depart. van onderwijs is voornemens de opleidingscholen voor Inlandsche ambtenaren te Madioen en Magelang, wegens bezuiniging, samen te voegen, en een gunstiger ligging te kiezen met het oog op politieke invloedoefening.

Een ernstige miltvuur-explosie is uitgebroken onder het vee te Makassar en omstreken. Prof. Huber van het Veeartsenijkundig Instituut te Buitenzorg is met enkele assistenten derwaarts vertrokken.

De heer Hoffman, onder wiens directeurschap een 20 bioscopen ter Oostkust van Sumatra staan, vertrok eind van de vorige maand met het vijfde K. L. M.-postvliegtuig naar Batavia. Na daar zijn zaken afgedaan te hebben, zou hij met de K. N. I. L. M. naar Soerabaja vertrekken en vandaar „omgaand“ terug naar Batavia, om er het vliegtuig naar Medan weder te nemen.

Dat beteekent, dat hij de reis Medan—Soerabaja v.v. binnen 5 dagen aflegt, onderweg zijn zaken doende.

Met de Venezuela van de K.S.S.M. zijn Vrijdagmiddag uit Amsterdam 30 bij het depot der politietroepen te Nieuwersluis opgeleide militairen naar Curaçao vertrokken, om daar dienst te gaan doen bij de politie. Evenals reeds bij vorige opleidingen is geschied, zijn ook deze militairen onderwezen in Papiamentsch en Spaansch.

Kapitein Vermeulen, commandant van het depot politietroepen, was met enkele van zijn instructeurs aanwezig en hield bij het afscheid een korte, hartelijke toespraak tot zijn oud-leerlingen. Als vertegenwoordiger van den commandant der Boniale Reserve uit Nijmegen was luitenant-adjudant Hazenberg aanwezig.

Een gelijk aantal als bovengenoemd, eveneens opgeleid te Nieuwersluis, zal op 26 December zijn bestemming naar Curaçao volgen. Thans volgen nog twaalf brigadiers van die zelfde opleiding een aanvullingscursus bij de vierpolitie te Rotterdam; dezen zijn bestemd voor den dienst bij de havenpolitie op Curaçao.

Binnenkort zal weer een nieuwe opleiding voor den West-Indischen politiedienst bij de politietroepen te Nieuwersluis aanvangen.

Blijkens het officieele resultaat van de volkstelling, in October 11. gehouden, bedroeg toen de bevolking van Japan (zonder de koloniën en invloedssferen) 64.447.000 zielen, hetgeen 4.017.000 meer was dan vijf jaar tevoren. De bevolkingsdichtheid was 169 per vierk. K.M., hetgeen een vermeerdering is van 1.5 pct. per jaar.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

INST. SANDERS 47 SPUI 47

TELEF. 10602

DEN HAAG

In 26 LESUREN garandeeren wij U het vlot spreken, verstaan en schrijven van iedere taal. Ruim 1000 Dankbetuigingen van H.H. Verlofgangers dagelijks ter inzage 5344

ESCHERS SURREY CARPETS
DIRECT FROM THE ORIENT
ARE LIKE SUNRAYS
THE IDEAL FOR YOUR HOME

COME AND SEE OUR COLLECTION
WITHOUT OBLIGATION
THE HAGUE - 58 LANGE VOORHOUT

VAN MARLE EN BIGNELL

Lange Voorhout 58
's-GRAVENHAGE

KUNSTVEILINGEN
MEUBELVEILINGEN
TAPIJVEILINGEN

Op aanvraag
wordt Catalogus
toegezonden

5551

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

De Wajang- en Kerstuitstallingen in Heulstraat 19,
Den Haag.

Hoe sierlijk was de opstelling voor het raam bij „Boeatan” der verschillende Javaansche wajang-figures, waarvan verleden week hier een kort overzicht werd gegeven! Zij, die verzuimden een kijkje te nemen, hebben iets moois gemist. De stijlvolle, fijn uitgeslagen *wajang-koelit*, tegen een doorschijnend, wit scherm geplaatst, met een sterke lichtbron er achter, maakte, in deze donkere dagen, zoo zonneklaar duidelijk — voor daarvoor ontvankeelijken — welk een hoogstaande zwart- en witkunst daarbij tot uitdrukking komt.

En hoe statig stonden de uitdrukkingvolle *wajang-golek*-poppen aan weerszijden daarvan geschaard, hoe bijzonder trokken de daarvoor liggende schel, rood, groen of wit met zwart en goud gekleurde maskers de aandacht. Deze roepen, bij kenners, menig ernstig symbolisch of tragi-komisch *wajang-tafereel* te binnen, dat zij op Java daarmee gespeeld zagen en brengen ook de *wajang-wong*, het mooist in de Vorstenlanden vertoond, in levendige en dankbare herinnering. Kleedingstukken, zooals door de danseressen, *serimpie's* en *bedajo's* aan de hoven van Djocjja en Pakoe-Alam, Solo en Mangkoenegaran, gedragen: de fijnste batik-kaans, de rijkste goud- en zilver-brocaden, zeldzame zijden ikat-weefsels antieke tjinde's en fleurige plangslendangs, en ook de typische bijpassende hoofdedeksels en sieraden, kan men in de toonkamers van „Boeatan” bewonderen en desgewenscht ook koopen.

In verband hiermede viel ons dezer dagen het volgende bericht op in „Het Vaderland”, onder het hoofd:

Niddy Impekoven op Java

„Een vurige wensch van Niddy Impekoven is in vervulling gegaan: zij heeft op Java gedanst. De Indische weergod is de jonge Duitse danseres goed gezind geweest. Daar Niddy in een openluchttheater danste, hing alles van hem af.

„De achtergrond van het toneel werd gevormd door rijzige palmen, als zijcouliessen verheven zich hooge met bonte bloemen bloeiende boomgroepen, die een wonderlijk bedwelmend geur verspreidden en een tropische sterrenhemel was het dak van deze aan de kunst gewijde plek.

„Het openluchttheater was tot de laatste plaats bezet. Inlanders behoorden tot de dankbaarste toeschouwers.

„Dat de Soesochanan van Solo was gekomen om den dansavond bij te wonen, bracht de Inlandsche gemoederen evenzeer in verrukking. En de vorst was zoo ingenomen met deze, hem totaal vreemde kunst, dat hij de Duitse danseres uitnodigde in Solo het Javansche dansfeest aan het hof bij te wonen. Niddy nam de uitnodiging aan.

Met kloppend hart laat zij zich verzinken in dezen droom van Indische pracht en feestelijkheid.

Zij voelt zich als in een sprookje uit duizend en één Nacht en vrees het ontwaken in de werkelijkheid. Want plotseling overviel haar een onbestemd gevoel van bezorgdheid over

haar moeder, die tijdens haar kindsheid op haar dansavonden achter 't tooneel altijd in haar nabijheid was. Toevallig had haar tijdens haar lange afwezigheid uit 't vaderland nog geen enkelen brief bereikt. Door deze gedachte verontrust keerde zij van Solo naar Soerabaia terug en trachtte telefonisch in verbinding met haar moeder te komen. Deze werd in het Zwitsersche plaatsje Ragas aangezegd, van twee uur 'smiddags af thuis te blijven, aangezien haar een telefoongesprek met Java wachtte. Enkele minuten over twee hoort zij haar dochter Niddy, zoo duidelijk of zij tegenover elkaar in de kamer stonden. Zij luistert naar de stem van haar kind, dat op het andere halfroend is, verneemt van dat sprookje uit Duizend en een Nacht, en was dagen lang vervuld van vreugde en onrust over dat onwaarschijnlijk feit der overbrugging van dien geweldigen afstand. „Ik zou weer aan sprookjes kunnen gelooven”, schrijft zij haar dochter.

„En Niddy schrijft, dat de Hollandsche Kunstkring haar wegens haar weergaloos succes duizend gulden meer gegeven heeft. De sprookjes zijn de wereld nog niet uit.

Wij, die niet lang geleden, zelf zoo sterk onder de bekoring waren van de Javaansche dansen aan de hoven van Solo en Djocjja kunnen ons zoo goed indenken, hoe een gevoelige, jongere, danskunstenaar, als Niddy Impekoven, zich daar als in een tooverland verplaatst meende.

Maar tegelijkertijd becroop ons onder het lezen van bovenstaand bericht toch even de angst: dat de Soesochanan zoodanig onder den indruk van Niddy's Europeesche dansen gekomen zou kunnen zijn, dat deze vorst zijne onvergelykelijk schoone *Serimpie*- en *bedajo*-danses er ook maar eenigszins door in de schaduw gesteld mocht achten.

Want dat zou zonde en jammer zijn! Iedere danskunst is immers het fraaist, geheel in haar eigen typisch, ongeschonden volks-karakter, ook zelfs wat kleeding en omgeving betreft.

Zoo is ook de Javaansche *wajang-koelit* niet te vergelijken met een Europeesch schimmenspel, evenmin als de *wajang-golek* met een poppenkast. Eerstgenoemden staan, in hun oorspronkelijke opvatting, zoowel wat betekenis, als opvoering betreft, beslist verre vooraan.

De mooie *wajang*-uitstalling voor het raam van „Boeatan”, die veel belangstelling en ook koopers trok, — want de fijn uitgeslagen, lederen *wajang*-figures doen ook prachtig tegen de vensterruiten van een intiem Europeesch vertrek; een paar *gelèks* aan den wand, tegen een *batik*- of *ikat*-doek, achter een sofa, treffen bijzonder en enkele maskers kunnen zeer decoratief zijn, tegen de omlijsting van een deur b.v. — heeft dezer dagen plaats moeten maken voor een speciale

Kerst-etalage,

welke ook zeer bezienswaardig is.

Niet, dat een enkele *wajang*-figuur ook niet héél mooi zou doen, tusschen de takken van den verlicht boom, die in ons land bij de Kerstviering hoe langer hoe meer ingang vindt, maar „Boeatan” krijgt in den laatsten tijd telkens nieuwe zendingen uit Oost- en West-Indië, waarvan zij ook gaarne aan de straatzijde wil blijf geven, om de voorbijgangers er op attent te maken en nu in het bijzonder op die voorwerpen van Indische kleinkunst, welke geschikt zijn voor Kerstgeschenken, sommige tevens als versiering van den Kerstboom.

En achter in de Toonkamers is nog véél meer. Zoo zijn er sedert Sint Nicolaas o.a. weer ontvangen: uit Celebes en uit de Padangsche Bovenlanden, allerliefst klein vlechtwerk, in den vorm van taschjes, mandjes en doosjes, alsook de stukjes brocaatweefsel, waarvan allerlei aardige geschenken vervaardigd kunnen worden.

Uit Djocjja koperwerk o.a.: de aschbakjes met versiering in lotosmotief, servet- en sleutelringetjes van zilver- en van schildpad, de geestige hoornen vogels en kikkers, fijn lederwerk in den vorm van lampkapjes, bladwijzers, lijstjes en bridge-boekjes.

Uit Tegal verschillende doosjes en bakjes in zilver drijfwerk.

Uit West-Indië: van Saba mooie zakdoekjes met bijzonder fijn *jils-tirés*, open randen; en alleraardigst Indiaansch aardewerk van de binnenlanden van Suriname. Een uitgebreide collectie dus, van alles wat. Vergeet u niet bij „Boeatan” aan te loopen, als u boodschappen doet voor Kerstmis.

U kunt dan tegelijk uitrusten, tusschen 12—2 uur bij een lekkere rijsttafel, tusschen 3—6 met thee en kwee-kwee.

Ook op den zen Kerstdag is in „Boeatan” van 12—2 uur gelegenheid voor een lekker Indisch middagmaal.

Negen en negentig van de honderd menschen verliezen hun hoofd, wanneer ze geld verliezen. (Maandblad „Succes”).

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het toekomstig economisch leven (vervolg).

In de *Deli Crt.* (29/10 en 14/11) toont *prof. J. M. Keynes* aan hoe de mechanische evolutie van de laatste eeuw, gepaard gaande met de accumulatie van kapitaal, in staat was onze absolute behoeften steeds gemakkelijker te bevredigen. Spoedig kan reeds een punt bereikt zijn, waarna wij liever onze verdere krachtsinspanning zullen aanwenden voor niet-economische doeleinden. Aannemende het uitblijven van ernstige oorlogen en een weinig belangrijke bevolkingstoename zou het economisch probleem, de strijd om het bestaan, binnen afzienbaren tijd zijn oplossing gaan naderen. Toch is er — n. h. i. van *prof. K.* — geen land en geen volk, dat den tijd van rust en overvloed zonder vrees tegemoet kan zien. Werkdagen van drie uur of een vijftien-urige werkweek zullen het probleem voor langen tijd kunnen oplossen. Wanneer de accumulatie van rijkdommen niet meer van hoog sociaal belang is, zullen er groote wijzigingen intreden in de moraal. Wij zullen in staat zijn ons los te maken van vele der pseudo-moreele principes, die ons twee eeuwen lang hebben gehinderd en waardoor wij sommige van de meest verachtelijke menselijke eigenschappen op extatische wijze hebben veranderd in de hoogste deugden. Wij zullen het durven het geld-motief in zijn werkelijke gedaante te zien. Wij zullen ten slotte vrij zijn van alle sociale gewoonten en economische praktijken, betreffende 'e distributie der goederen en economische belooningen, zoowel als straffen, die wij nu nog ondanks alles handhaven, hoe verwerpelijk en onjuist zij in zichzelf nog wezen mogen, omdat zij buitengewoon nuttige diensten bewijzen bij de accumulatie van het kapitaal. *Prof. K.* ziet ons dus vrij om terug te keeren naar beginselen van religie en traditioneele deugdzaamheid: dat gierigheid een ondeugd is, dat het vorderen van interest wangedrag is en dat de liefde tot het geld verfoelijk is, en dat zij, die zoo weinig mogelijk aan den dag van morgen denken, in waarheid het meest de paden van deugd en wijsheid bewandelen. Wij zullen het goede verkiezen boven het nuttige, en de waarde der doeleinden boven de middelen. Maar dit alles zal geleidelijk plaats vinden en niet bij wijze van een catastrofe. De verandering is inderdaad ook reeds begonnen. De gang van zaken zal aldus blijken te zijn, dat er steeds grootere bevolkingsgroepen zullen komen voor wie de problemen der economische noodzakelijkheid praktisch opgelost zijn.

Algemeen Commercieel Overzicht.

Is de ongunstige positie van het goud wel een der voornaamste redenen van de constante prijsdaling der producten, de positie van het artikel zilver stemt — volgens het *Soer. Hbl.* (29/10 en 5/11, 3de bl.) — evenmin tot gerustheid. Voor de helft der wereldbevolking (China, Br.-Indië, Indo-China, Perzië, Arabië, Centraal-Azië en vele landen van Afrika) is het metaal zilver van overwegend belang aangezien men het gebruikt als waardemeter, als sieraad of als metaal om op te potten. Goud speelt als gevolg van de armoede der volken geen rol. Nu de prijs van zilver zoo sterk is gedaald, speciaal in 1930, begint de belangrijkheid van dat metaal weer de aandacht te trekken. Werd in 1929 nog het denkbeeld gepropageerd, om in verschillende landen zilver uit de circulatie te nemen en te vervangen door de vrijwel waardelooze *nikkelen munt*, zoo schijnt men thans van andere gedachten te zijn. Ook in *Ned.-Indië* werd het advies gevraagd omtrent de verwisseling van zilveren tegen nikkelen munten; de directie van de Javasche Bank stond daar afwijzend tegenover. In de Ver. Staten gaan thans stemmen op, dat dit land zich met Engeland zal verstaan inzake het houden van een internationale

Waarschuwing.

f 5.— Permanent Waving f 5.—
Aan alle Dames! Wij alleen garandeeren U 8 maanden. Geen amoniakbehandeling, maar OLIE. Systeem niet te verwarren. Wereldberoemd. Gallia Parijs. Dat alles voor f 5.—. Vele dankbetuigingen ter inzage. Hoofdkantoor 27 Rue de Madeleine, Brussel. Agentschap voor Nederland: 5580 Kapsalon A. SMOLDERS, 42 Parkweg, Voorburg. Halte Blauwe Tram. Tel. 78598. Tijdige bespreking.

Japon- of Mantelstoffen nodig??

Alleen bij: 5257

S. J. DE GROOT
Wagenstraat 48a - Telefoon 15177
Hobbemastraat 47 - Telefoon 31601
DEN HAAG

VICTORIA-WATER
OBERIANNSTEIN

NATUURLIJK BRONWATER

5504

conferentie, om zilver als muntmateriaal meer gebruik te doen vinden, waardoor de prijs van het witte metaal zou stijgen en tevens de koopkracht van de halve wereld. Een goed idee, doch het slot zal wel zijn, dat een commissie het onderwerp in studie zal nemen, en dan hooren wij er voorloopig niets meer over.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (1 en 8/11, 3de bl. „Soer. Weekoverzicht“), *De Loc.* (27/10, blz. 3 „IJzer- en staalindustrie in Indië“; 3/11, blz. 3 „De houthandel“), de *Deli Crt.* (6/11 „Rapport der Goudcommissie“; 12/11 „Loonhoogte en prijsniveau“), en *De Sum. Post* (5/11 „Een goudmijn op Sumatra“, Van der Haas).

Een opmerkelijke rede van den Landvoogd.

Uit de telegrammen, welke Aneta uit Indo-China seinde, blijkt hoe het tegenbezoek dat Jhr. De Graeff zijn Franschen ambtgenoot brengt, door dezen en door de geheele Fransche bevolking van Indo-China wordt gewaardeerd en hoezeer dit bezoek zal bijdragen tot versteviging van de banden, welke Frankrijk en Nederland in het Oosten binden (*Bat. Nwsbl.* 6, 8 en 11/11). In een tafelrede, welke Jhr. De Graeff den 5den Nov. te Hanoi uitsprak, gaf Z.Exc. uiting aan zijn bewondering voor de wijze, waarop Frankrijk zijn koloniale taak opvat en legde spr. den nadruk op *het groote belang, dat beide regeeringen jegens de volken, welke haar door de geschiedenis zijn toevertrouwd, principieel een identieke politiek volgen.* Ten aanzien van den aard dezer politiek had spr. uit zijn met den heer Pasquier gevoerde gesprekken verleden jaar reeds geconstateerd tot zijn groote voldoening, dat zij het erover eens zijn, dat „aan ons en onze opvolgers de zware taak is opgelegd om langzaam en met groote voorzichtigheid de nog ver verwijderde toekomst voor te bereiden, waarin onze koloniën economisch, sociaal en politiek, doch vooral moreel voldoende ontwikkeld zullen zijn om haar eigen lotsbestemming zelf in handen te nemen onder handhaving tegelijkertijd van de nauwe banden van gevoelens en belangen. Wij moeten weten te ontwikkelen zonder nuttelooze gevoelens van spijt en zonder onaangename vertragingen; wij mogen nooit ons laten dwingen, maar spontaan toestaan die hervormingen welke gerechtvaardigd zijn, zelfs vóór men ze eischt, wijl de wijze waarop men geeft vaak nog beter is dan hetgeen men geeft. Om een dergelijke vooruitziende politiek te voeren, moeten wij allereerst al onze kracht toelagen op het in haar eigen belang beschermen van de ons toevertrouwde bevolkingen tegen de destructieve krachten, welke haar bedreigen van de zijde van Moskou. Tengevolge van de geografische positie is het gevaar voor u misschien nog grooter dan voor ons, maar dat gevaar zelf bestaat voor onze koloniën in dezelfde mate en noopt ons tot een waakzaamheid, welke nooit mag inslapen. Als wij er niet in slagen den communistischen vloedgolf op beslissende wijze te bestrijden, zal geheel onze koloniale arbeid, die in wezen een beschavingsarbeid is, vergeefsch geweest zijn. Maar wij zullen slagen; ik twijfel daaraan niet, aangezien de communistische beweging, tegenstrijdig als zij is met de menschelijke natuur, en de verheven beginselen van naastenliefde ontkenkend, nooit duurzaam zal zijn.“

Fransche en Nederlandsche koloniale politiek.

De *Deli Crt.* (11/11) schetst aan de hand van een artikel van W. von Schnitzler in de „Eur. Revue“ het karakter van de Fransche koloniale politiek. Naar haar oordeel is het niet juist de Fransche en Hollandse koloniale politiek op een lijn te stellen, omdat *de doelstelling verschillend is.* De Fransche koloniale visie vindt haar culminatiepunt in een uitbreiding van de machtspolitiek. Die behoudendheid in koloniale zaken gaf ook het aanzijn aan de Fransche idealen van assimilatie, associatie, het principe van de rechten van den mensch, enz. t. o. v. de koloniale volken. Zij zijn eigenlijk allemaal middelen, om de banden niet te doen verslappen, welke het moederland aan de koloniën bindt. Het officieele Frankrijk denkt er niet aan de koloniale machtspositie ooit te geven. De Fransche koloniale politiek wordt bepaald door de historische omstandigheden van de totstandkoming van het Fransche koloniale Rijk. Het overzeesche bezit van Frankrijk is niet ontstaan door een overvloed van volkskracht, maar juist wegens gemis daaraan; Frankrijk heeft voor de handhaving van haar machtspositie den toever van de gekleurde troepencontingenten absoluut noodig. *De moderne koloniale politiek* presenteert zich aan het moreele wereldoordeel met de voorstelling, dat zij streeft naar de opvoeding tot zelfstandigheid van het beheerschte volk. Zij heeft daarbij, zoo niet om dien termijn tot in het oneindige te verlenen, dan toch de zelfstandigheid van den beschermeling dermate vorm te geven, dat de vóór ook nog profijt kan trekken van het vrije rechts-subject. Voor Noord-Afrika weigert Frankrijk echter metterdaad ook voor de toekomst alle zelfstandigheid; immers wanneer dat wel werd toegestaan, zou dit den ondergang van de geheele Fransche kolonisatie betekenen. Deze kolonisatie richt zich op verfransching. De Noord-Afrikanen moeten of Franschen worden, of afstand doen van hun ideaal van zelfbestemming. Wat de *menschelijke stellingname* tegenover de gekleurde rassen betreft kan er gesproken worden over een superioriteit in de opvatting, en de Franschen kunnen niet alleen op hun eigen koloniale

Wie de Schoen past trekt hem aan in Bronkhorst goedkoopste Schoenenmagazijnen
Vlamingstraat 35
Den Haag 5581
Gedempte Gracht 3 - Theresiastraat 93 - Paul Krugerlaan 15 - Frederik Hendriklaan 234

Bruine Boxcalf Dames mollières met fantasie inzet	4.48
Dames zwarte en bruine lakmollières met cubahak (extra aanbieding)	5.75
Dames lakriemschoentjes met slangenleer en Fransche hak	5.25
Zwarte Boxcalf Jongens mollières vanaf	2.95
Bruine Boxcalf Jongens mollières vanaf	3.45

ALLES GEGARANDEERD

successen, doch ook op die der Hollanders wijzen die in de rassenkweste juist als zij zijn ingesteld. *Maar toch beteekent het Indische koloniale Rijk voor de Hollanders heel iets anders dan voor de Franschen.* Zij (de Hollanders) hebben het zelfbestuur van de Inheemschen groote uitbreiding gegeven en maken zich gereed hun wenschen naar verder gaande autonomie zooveel mogelijk te vervullen. Men komt het niet op vergrooting van de macht aan, maar op economische samenwerking. Het speciaal Fransche is echter de gedachte aan absorptie, aan „inlijving“ en juist daarmee zullen zij wellicht in tegenstelling komen te staan met de andere koloniale volken en de waarschijnlijk verdere ontwikkeling van de wereld.

Aandacht verdienen: de *Deli Crt.* (11/11 „Het Simon-rapport“, prof. mr. A. S. O.; 13/11 „De nieuwe Landvoogdij“, het *Bat. Nwsbl.* (11/11 „Engeland en Palestina“), de *Java-Bode* (6/11 „Bolsjevisme en Islam“; 8/11 „Verborgene belagers“; 10 en 11/11 „Azië“; 10/11, 3de bl. „Om den Pacific“; 11/11, 2de bl. „Philippijnen“; 11/11 „Een Fransche Vad. Club“, J. E. Jasper), het *Soer. Hbl.* (3 en 4/11 „Geen overdreven vrees“; 3/11 „Br. uit Br.-Indië“, J. W., 3 en 5/11 „Het Verre Oosten“; 4/11 „Ibn Sa'ud en Engeland“; 7/11 „De Britsche Rijksconferentie“, en „Curaçao“, J. G. Boon; 5/11 „De les van Willemstad“) en *De Loc.* (8/11, blz. 31 „Het verschil“).

Arbeidstoestanden.

Volgens een nieuwe bepaling in de *Surinaamsche* begroting, maakt de Javaansche contract-arbeider plaats voor den vrijen emigrant, *die ter plaatse beslist of hij een plantage-overeenkomst zal aangaan zonder poenale sanctie, dan wel zich zal vestigen in een landvestigingsplaats, waar zijn onderhoud zal worden verzorgd, totdat het hem mogelijk zal zijn zelf daarin te voorzien.* De *Java-Bode* (5/11 „Plus royaliste que le roi“) kan zich met deze nieuwe regeling niet verenigen, gelet op de mentaliteit van den doorsnee koelie, die emigreert. Voor een contract aangegaan met den doorsnee Javaanschen koelie bestaan de waarborgen tot naleving ervan niet; althans niet in het primaire stadium van zijn arbeidsovereenkomst. Zijn moraal is anders, de verplichting tot gezinszorg beseft hij niet, hij leeft van de hand in den tand. Eerst wanneer hij tot eenig bezit komt, kan dit beseft in hem levendig worden. Tevoren niet. Voor de zekerstelling van de kosten aan zijn uitzending verbonden, zijn dus noodgedwongen andere maatregelen voorgeschreven. Waar deze moraliteit ontbreekt, die gegrond is op vrees voor de toekomst en vrees voor den welstand van het gezin, moet daarvoor tijdelijk in de plaats treden *de vrees voor straf.* Dit is de bedoeling van *de poenale sanctie*, die dus allermint de menschen stempt tot slaven, doch integendeel een stimulans is tot een hoogere moraal en tot een daaruit voortvloeiende betere toekomst, welke is gebaseerd op het beseft van de taak, welke ieder mensch in deze maatschappelijke orde te verrichten heeft. Een abrupte einde hieraan te maken kan dus nimmer goed zijn; men houde den zin voor de werkelijkheid in het oog.

De *Java-Bode* (5/11 „Arbeidstoestanden in den Pacific“) vertelt van de studiereis van prof. A. Watson, van de Universiteit van Adelaide. Vele Javaansche arbeiders gaan naar de eilandengroepen in den Pacific. De Britsche eilanden hebben het hard te verantwoorden wegens gebrek aan arbeidskrachten, terwijl de Fransche groep een onbeperkt aantal kan betrekken en dit ook doet uit Indo-China. Annam en Tonkin zijn dicht bevolkt door een ijverig ras. Jaarlijks komen circa 5000 Aziaten de Fransche koloniën en den Pacific binnen.

Onderwerpen te rangschikken onder „Cultures“ treffen wij aan in *De Loc.* (29/10, blz. 34 „Kolonisatie N.-Guinea“; 4/11, blz. 18 „Suiker-zaken“; blz. 38 „Koffiestrijd in Brazilië“), het *Bat. Nwsbl.* (30/10 „Geen Regeeringsingrijpen“; 4/11 „De Indo en de landbouw“), het *Soer. Hbl.* (28/10 „Japansche rijstcrisis“; 31/10 „Pioniers voor N.-Guinea“; 1/11 „De particuliere landerijen“; 7/11 „Het werkloosheidsvraagstuk in de cultures“), de *Deli Crt.* (4/11 „Rubberwegen“; 5/11 „De tariefcommissie“; 8/11 „De Japansche immigratie naar Ned.-Indië“; 13/11 „Fransche kritiek op de Deli tabak“; 15/11 „De levensstandaard der cultuurarbeiders“) en *De Sum. Post* (8/11 „De bevolkingsrubbercultuur“).

Luchtmail.

De *Java-Bode* (10/11 „Luchtmail“) valt het op, dat men in Holland meer schijnt te voelen voor de vlugge brievenverzending per luchtmail dan in Indië. Particulieren maken in Indië niet te veel van het vliegtuig gebruik om binnen twee weken (9 à 12 dagen) familie of kennissen in Holland te bereiken en als reden daarvoor mag zeker ook aangegeven worden de weinige bekendheid, die de vluchten in Indië genieten. Het „*Verzendt per luchtmail*“ moet het publiek in Indië nog ingehamerd worden en het hanteeren van den

HOTEL DES DEUX VILLES
BUITENHOF — 's-GRAVENHAGE
 Telefoon 15950, Telegram adres TWEESTEDEN

Kamers met stroomend water en privé-bad

RESTAURANT DES DEUX VILLES
 Groote Zalen en Salons voor
 Collations - Diners - Recepties
 — Diner Concert — 5104

hamer dient van Bandoeng uit te geschieden. De *Java-Bode* (1/11) bespreekt het „Telegram-tarief naar Indië“.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

In de *Oetoesan Sumatra* van 30 Sept. wordt getracht aan te toonen, dat een openlijke strijd tusschen de politieke partijen, in welk geval het volk kan oordeelen wie gelijk heeft en wie niet, te prefereren is boven een geforceerde eenheid, die op compromissen berust. Destijds stond de P.K.I. vijandig tegenover andersdenkende vereenigingen, viel haar in het openbaar aan, terwijl die andere angstvallig het zwijgen bewaarden, aangezien ze, naar zij zeiden, geen twist met de P.K.I. wilden hebben. De geboorte van de P.P.P.K.I. werd algemeen met vreugde begroet; naderhand echter bleken er vereenigingen te zijn die het heelemaal niet eens zijn met de federatie, doch het z.g. ter wille van de eenheid niet openlijk willen verklaren. Tegelijkertijd vallen ze de P.P.P.K.I. in den rug aan. En wat de nieuwe partij van den heer Tabrani betreft, de overige vereenigingen zullen, ook al ter wille van de eenheid, zeker huiverig zijn daaromtrent hun meening te zeggen.

In *Djanget* wordt gewezen op teekenen die bewijzen, dat de eenheid in de P.P.P.K.I. in de laatste maanden wankelende is. Waar dat aan te wijten is, kan schrijver niet precies zeggen; het kan doordat de P.N.I. ziek is geworden, doch mogelijk ook is het door den grooten invloed van de reactionnaire groep, die haar zucht naar tweedracht zaaien wil bevredigen en daarbij komt nog het eng nationalisme van sommige Indonesische vereenigingen. In de procedure van de P.N.I. vindt de reactie een mooie gelegenheid om haar invloeden te doen werken en tweespalt te zaaien. Immers werden ter rechtszitting brieven gepubliceerd, die met de zaak niets te maken hebben. Overigens verwondert schrijver er zich niet over dat het eenheidslichaam zooveel moeilijkheden moet ondervinden, want de wereldhistorie heeft voldoende aangetoond dat, wil een hechte eenheid ontstaan, zij eerst hinderpalen moet overwinnen.

In *Pewartia Deli* van 23 Sept. worden de voordeelen van een „intellectuele“ spionage besproken. Een ieder kent het gevaar van „kromotueele“ spionnen (d.i. door onontwikkelden). Hun berichten geven leiders en rechters een onaangenaam en lastig gevoel voor niets. Een spion moet Nederlandsch kennen en volkomen van de toestanden op de hoogte zijn. Hij moet ook geen door verkeerd verstaan gevaarlijke woorden overbrengen, terwijl in waarheid niets verkeerd is gezegd. Schrijver geeft hiervan een voorbeeld. Intellectuele spionage heet een valsche berichtgeving en verhoogt de orde en rust. Men zal dan zelfs het politiekorps kunnen inkrimpen. „Een regeering moet over haar volk met een „fast hand with the most modern expression“ regeeren om eventuele geschillen te verwijderen, zegt schrijver.

Naar aanleiding van een artikel in de *N. Rott. Crt.* over den nieuwen G.G., geeft de *Pewartia Deli* van 24 Sept. een beschouwing over de eigenschappen, die een G.G. in dezen tijd moet hebben. De G.G. behoeft niet van dezelfde politieke richting te zijn als de Minister van Koloniën, mits beiden kunnen samenwerken. Een verkeerde keuze kan de Indonesische maatschappij voor tientallen van jaren vernielen. Een conservatieve G.G. kan in dezen tijd van opbloeiend nationalisme de oorzaak zijn van een opstand. Ook

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31a. 5069

de Nederlanders beseffen dit. De tijd van den ijzeren vuist, zooals de V.C., Treub, Colijn en hun volgelingen die wenschen, is voorbij. Menschen die nog zulke ideëen koesteren, moeten hun pensioen nemen. Indonesia heeft een landvoogd noodig die fos staat van elk partijgeharrewar; een edelman naar geest en ziel, die den huidige toestand in Azië kent. Hij moet weten dat Indonesië politiek bewust is geworden en zich ver houden van het systeem „leg aan, vuur!“ Indonesië ligt niet geïsoleerd en heeft contact met de andere Aziatische landen, al is dit geen politiek contact. Daarom moet, zooals de N. Rott. Crt. zegt, de nieuwe Landvoogd geloof hebben in Indië's toekomst, in Nederland's taak in Indië en geloof in zich zelf. Wij wachten af of men in Nederland de plicht beseft om 50 miljoen Indonesiërs te regeeren naar de eischen der moderne koloniale politiek, die hen naar rust en veiligheid moet voeren.

De redactie van de *Bintang Timoer* van 6 October wijdt een hoofdartikel aan het A.I.D.-bericht omtrent een onderzoek door den heer Bodenhausen naar de financiële omstandigheden van een niet genoemden Inl. hoofdambtenaar. Zij begint met als haar meening voorop te stellen dat het „tekort“ niet is een tekort aan gouvernementsgeld, doch een deficit van dien hoofdambtenaar zelf. Zij wijst er verder op dat Inlandsche hoofdambtenaren op Java slechts regenten zijn of gewezen regenten en zegt dan dat het inkomen van een regent voor Java niet voldoende is, ook al wordt hij bijgestaan door een raden ajoe, die op de hoogte is van algebra.

Tusschen een regent en een resident bestaat een groot verschil, de resident moet ook zijn stand ophouden, doch is vrij van de zware adat-verplichtingen, van de verplichtingen als volkshoofd, terwijl daarbij komt, dat de regent benoemd is en leeft op de plaats waar zijn familie woont, zoodat hij ook voor al zijn verwanten zorgen moet, wil hij zijn naam niet te schande gemaakt zien. De redactie kent een gewezen regent in West-Java, die dozijnen familieleden te verzorgen heeft, een heel gewoon leven leidt en zeer arm is. Zij rekent verder uit wat een benoeming tot regent den betrokkene al niet kost en is overtuigd, dat bij een commissariaal onderzoek van Serang tot Banjoewangi zal blijken dat geen enkele regent leven kan van zijn salaris. De meesten houden zich staande door de familiebezittingen, een tekort van f100,000 is geen wonder. Naar de red. verneemt, is een verhooging van het salaris niet noodig, doch wel een uitkeering voor uitrustingskosten bij benoeming tot regent, zooals die gegeven wordt aan uit Holland gezonden ambtenaren, f10,000 in eens en niet als voorschot. Zooals het nu gaat, geeft de regering een regent gelegenheid om f5000 tot f10,000 als voorschot te leenen en dit doet haar denken aan de poenale sanctie in Deli met de voorschotten aan koelies. Een regent moest geen voorschotschuld kunnen hebben in of buiten de Gouvernementskas, want het voorschotsysteem is fnuikend voor allen, van Kromo tot Regent.

In *Bahagia* van 29 Sept. wordt vreugde te kennen gegeven over het voornemen der vrouwenverenigingen Isteri Sedar te Bandoeng en Wanito Katholiek te Mataram om afgevaardigden te zenden naar het Pan-Aziatisch vrouwencongres in Britsch-Indië. Daaruit blijkt, dat de bewering der Westerlingen, als zouden de Oostersche vrouwen niet uit haar slaap te wekken zijn, niet juist is en dat die Westerlingen niet bekend zijn met het innerlijk voelen van het Oostersche ras. Schrijver wijst dan op het werk van wijlen R. A. Kartini, van mevrouw Sun Yat Sen, van Saronjini Naidu en van Hadib Hanoem in het belang van de vrouwen en spreekt de hoop uit, dat naar bedoeld congres niet alleen genoemde twee verenigingen, doch ook de andere vrouwenverenigingen in Indië een afgevaardigde zullen zenden.

In het te Singapore verschijnend Chineesche blad *Sin Kuo Min Press* van 13 September komt een artikel voor van den volgenden tendenzieusen inhoudt

De Nederlandsch-Indische Regeering onderdrukt de overzee-Chineezers in den laatsten tijd zeer ernstig. Zij haat niet alleen de arbeiders, maar ook de intellectuele klassen worden vertrappt. Kortgeleden werden drie overzee-Chineezers in Celebes geëxterneerd, n.l. een redacteur van de *Min Sin Pao*, Liao Pei Tse en twee onderwijzeressen, welke laatsten door het Centrale Training-departement en de afdeling Civilisatie van de Chian Universiteit waren uitgezonden.

De heer Liao voerde reeds lang in het onderwijs en de journalistiek een geestdriftigen strijd met het Hollandsche imperialisme. In den laatsten tijd was hij redacteur van het partijblad *Min Sun Pao*, hetwelk hij gebruikte om nationale propaganda te maken voor de Drie Volksbeginselen en de civilisatie der Hoakianers rond te bazuinen. Hij was al verscheidene malen beboet, maar ging geestdriftig voort met zijn plannen, zoodat de Hollandsche imperialisten bang werden en hem het land uitzetten, hetgeen een groot nadeel is voor de pers. De Centrale Propaganda-afdeeling heeft nu een ander gezonden, die zijn werk kan voortzetten.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Chug Hwa Hui Tsa Chih.

December: Enkele psychologische beschouwingen over den Chineeschen student in aanraking met het Westen (vervolg), door Loe Ping Kian (schrijver onderscheidt drie fases: 1. die zich kenmerkt door een bewust gevoel van rassenminderwaardigheid; 2. wordt gekarakteriseerd door een bewust gevoel van meerderwaardigheid; 3. wordt gekenmerkt door een volledige verwerking van alle innerlijke processen en conflicten. Dit stadium is het ideale. Het feit, dat de meeste in Holland afgestudeerden in Indonesië terugkomen weer in den ouden toestand van serviliteit, geestelijke atrofie en materialisme zijn teruggeraakt, pleit voor de aanname, dat bij deze afgestudeerden de derde fase nog lang niet bereikt is). — Onze houding tegenover de Chineesche en Westersche cultuur; door Lie Sing Kiem (de activiteit van den Westerling, getemperd door den Chineeschen geest moet ons doen en laten beheerschen, opdat we ons naar buiten krachtig kunnen maken en daarbij toch innerlijke rust en kalmte hebben). — Was de opiumoorlog een massamoord? door Lim Eng Lion. — Een kanteekening. De taak van het Westen in het Oosten, door Khouw Bian Tie (welke de schrijver een leugen noemt).

Haagsch Maandblad

December: Suriname, de nachtmerrie van onze koloniale oeconomie, door W. R. Menkman. (een vlot geschreven studie waarvan de leden van ons parlement zeker nota zullen nemen. Suriname's reconstructie is geen proces dat nog moet aanvangen, maar een, dat 67 jaar geleden is begonnen en het menschenmateriaal gaf van stonde af aan weinig waarborg voor een snel verloop. Uit de productiecijfers van den klein-landbouw, waarvan ongeveer 48000 menschen leven van de 65000 die in den landbouw een bestaan vinden, blijkt, dat de levensstandaard 40 tot 60 gulden per hoofd, mannen, vrouwen en kinderen bedraagt. Hoe kan men van een dergelijke bevolking verwachten, dat zij de kosten eener op Europeesche leest geschoeide huishouding kunnen bekostigen? De inkomstenbelasting is er hoog, het invoerrecht zeer hoog en de belastingen worden in het algemeen voor een evenredig groot deel opgebracht door hen, die direct of indirect inkomens uit de openbare kas trekken. Per hoofd heeft de bevolking — na al het afgeschrevene — een schuld van 80 gulden per hoofd, waarbij de subsidies niet gegrepen zijn anders was die schuld 6 maal zoo hoog. De kleinlandbouwersstand bestaat voor 80% uit Aziaten, voor de rest uit inheemschen. Het land is arm, maar het kan niet veel armer worden, dit is een troost, zegt schrijver, maar een schrale. De heer Menkman is er niet tegen Suriname op den duur een Javanenland te maken. Tenzij er iets onverwachts gebeurt zal de verdere ontwikkeling der volkskultures aldaar de meeste aandacht en de meeste zorg eischen. De bevolkingskultures over het doode punt heen helpen is een landsbelang. Als de overheid het zich niet aantrekt, zal het onbehartigd blijven. De Surinaamsche zaak is een algemeen Nederlandsche en niet een particuliere ondernemersaangelegenheid. De moederlandsche openbare kas moet de middelen beschikbaar stellen).

De Indische Gids.

December: De overzeesche gebieden der voorname koloniale mogendheden, door H. Ch. G. J. van der Mandere (Van de reeks artikelen die

OUDE JENEVER

VAN BERCKEL & Co., Delft

5590

HANIASCHOOL B

RIJSWIJK Z.-H.

Regentesselaan 9 - Tel. 18719

Handelsdag- en Avondschool.

Begin Januari a.s. aanvang van onze cursussen in:

STENO

MACHINESCHRIJVEN

WARENKENNIS

BOEKHOUDEN

TALEN

HANDELS CORR.

Cursus B. voor Jongelui van 14—17 jaar.

Alle vakken.

5571

5544

zullen verschijnen wordt het eerst België en de Congo-staat behandeld). — Eenige officiële Uitgaven, door dr. H. G. Heyting (nl. de Vereenvoudiging van het strafprocesrecht voor Europeanen, toelichting en ontwerp ordonnantie houdende wijziging van het Ned.-Ind. strafprocesrecht inverband met de voorgenomen onderwerping van de Chinezen aan de strafrechtspleging voor Europeanen; Publicaties Holl.—Inl. onderwijscommissie, 4, 5, 7, 9, 10, 11; Publicaties van het Bureau van den Onderwijsraad IX. Mededeeling IV.) — Indië en de Ned. Volksvertegenwoordiging, door mr. J. J. van Bolhuis.

De Indische Mercur

No. 50 van 10 Dec.: Bespreking door ir. W. Spoon van mededeeling No. 7 van de Afd. Nijverheid v.h. Dep. v. L. N. & H. in N.I., door ir. E. K. E. Halewyn: Invloed van de voorbehandeling van het cassaveneel op de viscositeit van de stijfsel. — De Amsterdamsche suikerconferentie (tusschen de verschillende belanghebbende landen is overeenstemming bereikt).

De Indische Verlofganger

No. 18 van 5 Dec.: Van Speyk in Indië, door S. Kalf (talrijke onbekende bijzonderheden over zijn zesjarig verblijf in Indië worden medegedeeld.)

Koloniale Studiën

October: De behandeling van den gedwongen arbeid te Genève en de geschiktheid van de Internationale Arbeidsorganisatie voor koloniale arbeidsvraagstukken, door dr. B. J. Haga. (een definitieve uitspraak over de geschiktheid van de int. arbeidsorganisatie voor de behandeling van koloniale vraagstukken acht schrijver thans nog niet mogelijk)

MEUBELN ZIEN

5604

— Doelmatige rijwegverordeningen, door ir. W. C. D. Haarman. — Herziening van het Strafprocesrecht zonder Unificatie, door mr. K. L. J. Enthoven (de schrijver somt 54 hoofdpunten van een praktische herziening van het Inlandsch strafprocesrecht op). — Kosteloos onderwijs en opvoedingsbelasting, door dr. I. J. Brugmans (voor Indië niet voor verwezenlijking vatbaar. Slechts op beperkt terrein komen zij voor doorvoering in aanmerking). — Het toezicht van de Alg. Rekenkamer op de landsbedrijven, door D. J. Gerritsen.

Orang Peladang

December: De Eugenetiek en haar bestaan in Ned.-Indië, door C. Prozman (voor deze leer — der goede geboorte — is in Indië een bij uitstek geschikt arbeidsveld, in verband met de beide rassen, blank en bruin en de kruising: het indo-europeesche ras. Een eugenetische vereeniging werd in 1927 te Batavia opgericht, met een driemaand. verschijnend orgaan).

De West-Indische Gids

December: Inca's in Suriname, door mr. W. J. van Balen. (de schrijver, een autoriteit op het gebied van Zuid-Amerika, komt tot de slotsom, dat het niet waarschijnlijk is, dat er ooit Inca's tot in Suriname zijn geweest). — De eerste Jood op Curaçao, door P. A. Euwens. (Tot dusverre was het jaar 1659 als het jaar hunner eerste vestiging beschouwd. Pater Euwens komt, na een studie in de Spaansche archieven te Sevilla, tot de gevolgtrekking, dat er zich reeds vóór 1650 Joodsche families in Curaçao als kolonisten hadden gevestigd). — Surinaamsche grenskwesties. Het einde in zicht, door dr. H. D. Benjamins (de geleerde schrijver versaat niet. Wederom een schat van verzamelde gegevens, die erop schijnen te wijzen, dat de zaak, waarvoor dr. Benjamins onvermoeid tot eer der Nederlandsche natie gevochten heeft, sedert zijn artikel in 1898: De grenzen van Ned. Guyana in het tijdschr. v.h. Kon. Ned. Aardr. Genootschap, tot een oplossing zal worden gebracht, nu met de betrokken regeeringen overleg is geopend).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

St. Claverbond, December: Indië roept u! (Iets voor vastberadene, intellectuele werkers). — Giri Sonta. De heilige berg, door A. van Hoof (eerste steenlegging op 3 Oct. van het eerste retraitenhuis op Java). — Vergane glorie (het fort van Kartasoera, 180 jaar geleden op Java gebouwd). — Mijn eerste bezoek aan Kalibawang (uit de nage-laten aantekeningen van Râmâ F. van Lith. Ver- volg en slot).

De Katholieke Missiën. December: De groeiende kerk van Borneo-Apostl. Vic. Ned.-Nieuw-Guinee, door J. v. d. Bergh.

De Opwekker. October: Belangrijke Onderwijs-experimenten in Britsch-Indië, door dr. H. Kraemer. — De Zending en het „Westersche" Lager Onderwijs I, door N. A. C. Slotemaker de Bruine.

Een vaste Burg is onze God. December: Met een stoomboot tusschen de Batoe-eilanden, door W. L. Steinhart Jr. — Uit het dagboek van zen-deling Schröder.

Nederlandsch Zendingsblad. December: Het Zendingsziekenhuis te Tjideres (West-Java. Op 21 Juli zijn de nieuwe gebouwen geopend). — Af-scheid van Halmahera (de heer en mevr. Hueting na 36 jaren dienst). — De Holl. Inl. School te Posso.

Medisch Missie Maandblad. December: Ma-laria II, door dr. E. H. H. (ermans).

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOl"

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H.B.S. enz.

4 jaar U.L.O. Opleiding Diploma A. en B. Vervolgklasse.

Opleiding Diploma Stenografie en Cursus in het koken.

5546

De Directrice, M. A. G. STEFFELAAR.

Suriname

In ons vorig nummer deelden wij mede, dat de Minister in zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over de be-groeting van Koloniën, het volgende heeft ge-schreven:

„De Braziliaansche regeering heeft kort geleden het voorstel gedaan, om het werkplan voor de grensafbakeningswerkzaamheden te doen voorbereiden door een over eenige maanden te Bélem of te Rio de Janeiro te beleggen samenkomst van technische regeeringsvertegenwoordigers. Daarbij werd aangenomen, dat met de terreinwerkzaamheden in het najaar van 1931 een aanvang zou zijn te maken.

De met de Britsche en Fransche regeeringen gevoerd wordende gedachtenwisseling nopens de definitieve regeling van onderscheidenlijk de West-grens en de Oostgrens van Suriname, wettigen de verwachting, dat ook deze aangelegenheid tot een beslissing zal geraken."

In welk stadium de gedachtenwisselingen ver-keeren wordt niet medegedeeld en kan misschien nog niet medegedeeld worden. Mocht — wat niet te verwachten is — het Foreign Office hetzelfde standpunt innemen als een 30-tal jaren geleden, ten tijde van Lord Salisbury, dan is het te hopen, dat onze Minister van Buitenlandsche Zaken daarin niet zal berusten. Het recht is aan onze zijde, en het is de moeite waard daarvoor tot het uiterste te strijden. Dat de verkeerde grens reeds vele jaren heeft gegolden mag geen gewicht in de schaal leggen. Dit is in „De West-Indische Gids" meer dan eens aangetoond, zoo wij het ons wel herinneren het laatst nog in het artikel: „Hoe staat 't thans met de Corantijkwestie?", in het nummer van December 1927 (9de jg. blz. 408-409).

Die lange duur is juist een reden om de fout niet langer te laten duren.

In de vergadering van de Tweede Kamer van 9 December is in behandeling geweest het ontwerp van wet „wijziging en verhooging van het XIe hoofdstuk der Rijksbegroeting voor het dienstjaar 1930."

Hierbij is beraadslaagd over het voorstel tot invoeging van een nieuw artikel 13a, achter artikel 13, luidende:

„Betalingen ter garantie van rente en aflossing van eene leening, groot f 2.300.000, uit te geven door de N.V. Surinaamsche Waterleiding Maatschappij, ten doel hebbende den aanleg en de exploi-tatie van eene waterleiding voor Paramaribo en omgeving-Memorie."

Tot onze groote verwondering is het artikel zonder hoofdelijke stemming aangenomen, niettegenstaande het op goede gronden steunende verzoek van eenige leden om de verdere behandeling uit te stellen tot er weder zou zijn onderzocht of de prise d'eau ook in tijden van groote droogte voldoende water zou leveren.

Aan het slot van zijn tweede rede, zeide Minister De Graaff:

„Nu werd mij door den heer Beumer gevraagd, en ook de heer Van Boetelaer van Dubbeldam wees op hetzelfde bezwaar, of de geldelijke opzet van het bedrijf, zooals deze in de stukken is uitge-werkt, de medewerking namelijk van de maatschappij, die zich tot dat doel heeft gevormd, nog steeds verzekerd zal zijn wanneer een zoodanige vertraging plaats vindt. Ik ken op die vraag thans geen beslist antwoord geven; ook bij mij bestaat in dit opzicht twijfel. Ik ben evenwel bereid om een verklaring te aanvaarden, als mij is voorgesteld door den geachten afgevaardigde den heer Van Dijk, maar dit onder het voorbehoud, dat, wanneer het mij alsnog mocht blijken, dat de geheele finan-cieele opzet van het plan in duigen zou vallen ten-gevolge van den eisch van een geo-hydrologisch onderzoek, ik mij gemachtigd zal mogen achten om zonder dat de zaak door te zetten. Ik hoop dat men mijn woord zal willen vertrouwen, dat ik het mogelijke zal beproeven om alsnog dat onder-zoek te doen plaats vinden; vóór het geval, dat mij dit echter practisch ondoenlijk blijkt, doordat de ge-heele zaak in duigen zou vallen, waarmee men voor een uitstel van jaren zou komen te staan, zou ik aan de Kamer toestemming willen vragen om alsdan zonder meer uitvoering aan deze plannen te geven."

WAAROM??

gaat U Uw welverdiend verlof doorbrengen in **ongezellige, onvrije en meestal dure** ge-meubileerde woningen, terwijl wij U **compleet naar Uw eigen smaak en billijk** installeren en bij Uw vertrek binnen 12 maanden Uw meubilair weer voor **tweederden** (2/3) van den koop-prijs terug nemen.

5622

Verkoophuis

101 GROOT HERTOGINNELAAN 101 - DEN HAAG

F. J. POT, Dir.

Hotel reserveering - Spoorbiljetten

- Passage -

5620

Deskundige adviezen voor reizen door de geheele wereld

N.V. HOLLAND EXPRESS CIE.

Plaats 31, Den Haag - Tel. 17787

Dat is dus zonder de grootst mogelijke zekerheid dat de prise d'eau ook bij zeer felle en lang-durige droogte water zal leveren!

Wij begrijpen de redeneering van den Minister niet. De maatschappij, die zich gevormd heeft om de waterleiding tot stand te brengen, heeft toch, zoo niet in de eerste, dan toch in de tweede plaats, belang bij een zoo deugdelijk mogelijk onderzoek. Men mag dus verwachten, dat zij dit onderzoek zal toejuichen.

Ten slotte, willen wij nog opmerken, dat er geen voldoende gronden zijn om de houding van de Koloniale Staten en van het grootste deel van de bevolking van Paramaribo aan „conservatisme" toe te schrijven. Die bevolking weet wat een ramp het is geen water te hebben, juist in den tijd waarop men dat het meest nodig heeft.

„De West" van 14 November schrijft:

„Met genoegen vernemen wij, dat de faillisse-mentsaanvraag der suikerplantage Waterloo is in-getrokken en een regeling getroffen is, waardoor voorloopig het voortwerken dezer onderneming ver-zekerd is."

Hetzelfde blad wijst op de toenemende onveiligheid van Paramaribo. Het aantal diefstallen neemt sterk toe en de daders schijnen met steeds grooter driestheid op te treden, omdat zij in de meeste gevallen ongestraft blijven. Het blad vraagt zich af of de recherche, die een klinkenden naam had, in activiteit achteruitgaat. Is het waar, wat beweerd wordt, dat de recherche thans met allerlei minder-waardig werk wordt belast (het hooren van ge-tuigen b.v. in alledaagsche klachten over vechtpar-tijen, beledigingen, enz.) en daardoor minder tijd beschikbaar heeft voor haar hoofdtak?

Op de vestingplaats Nieuw Amsterdam, hebben niet minder dan een en dertig diefstallen plaats gehad in den tijd van drie nachten.

Ook zijn er pogingen tot brandstichting voorge-komen. Er schijnt ontoereikend politiepersoneel te zijn.

Javaansche arbeiders van naburige plantages wor-den verdacht.

Volgens een verslag in het avondblad B van de N. R. Ct. van 11 December over de opvoering van „Emperor Jones" van Eugène O'Neill, door de Utrechtsche Indologenvereening, is het spel van den student Lashley — Surinamer van geboorte — in de titelrol voortreffelijk geweest.

In het bijblad een kiek (het visioen van dwang-arbeid) waarop Lashley in de titelrol.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op een artikel van den heer W. R. Menkman in het „Haagsch Maandblad" van deze maand: „Suriname, de nachtmerrie van onze koloniale economie", waar-op wij terugkomen.

"THE COLUMBIA HOUSE"

LAAN VAN MEERDERVOORT 99

TELEFOON 32151

Eenig geautoriseerd speciaal Agentschap voor

**Columbia Grafonola's
en Records**

in 's-Gravenhage

5333

Catalogi wordt op aanvraag gaarne toegezonden.
Zendingen naar Nederlandsch Oost-Indië**Curaçao****Scheepvaart.**

De scheepvaartcijfers betreffende het eiland Curaçao zijn over de eerste tien maanden van 1930, vergeleken met hetzelfde tijdvak van 1929:

4614 tegen 4433 stoom- en 139 tegen 145 zeilschepen, metende achtereenvolgens 25.573.823 tegen 24.395.609 M³ en 185.388 tegen 208.194 M³.

Hieruit blijkt, dat de zeilvaart over 1930 een niet onbelangrijken teruggang aanwijst.

In 1929 was er, vergeleken bij 1928 nog een vooruitgang met 145 schepen, echter een achteruitgang van 33.000 M³ netto inhoud. De grootste achteruitgang was in September 1930, een van niet minder dan 41 schepen.

De stoomvaart wijst nog een vooruitgang, maar gaat toch achteruit sinds September, nadat Augustus nog een cijfer van 101 stoomschepen meer dan in Augustus 1929 had gegeven. Zoo teekent zich de crisis ook op Curaçao af.

J. H. Perret Gentil, †

12 November 11. is op Curaçao overleden de heer P. H. Perret Gentil, oud-hoofdcommissie bij de administratie van financiën, als hoedanig hij eenige jaren geleden met pensioen was gegaan. Gaarne wijdde de heer Perret zich aan maatschappelijke arbeid: van het *Algemeen Nederlandsch Verbond*, groep Nederlandsche Antillen, was hij bestuurslid, en tot de onlangs opgerichte afdeling van „Oost en West” trad hij aanstonds toe. Als lid van den kerkeraad der Vereenigde protestantsche gemeente was de heer Perret inzonderheid belast met het beheer van het wezenfonds; daaraan ontleende hij den naam van „vader van alle wezen”.

Curaçao in de Kamer.

Bij „Koloniën” is nagenoeg uitsluitend over Curaçao gepraat. Wij hopen daarop terug te komen, wanneer wij de *Handelingen* voor ons hebben.

„Defensie” heeft het nog niet verder dan een schriftelijke gedachtenwisseling gebracht. De „Arend” zal nog ongeveer 8 maanden in de Curaçaosche wateren blijven en een torpedojager het geheele jaar. Behalve bij de eenzijdige ontwapenaars vindt het aangevraagde flottiljevaartuig veel instemming in de Staten-generaal. De minister acht zulk een schip nog wel geruimen tijd noodig, maar meent toch te moeten uitspreken, dat, wanneer de toestanden in de landen rondom de Caraïbische zee weder geheel geregeld zullen zijn, overwogen zal moeten worden of stationneering nog verder noodig is. Op het oogenblik is de toestand zoo, dat men erover denkt, naast het flottiljevaartuig nog een of twee kleinere vaartuigen beschikbaar te stellen.

Over 1929 hebben de uitgaven voor de scheepsmacht in West-Indië f 1.060.000 beloopt; voor 1930 is geraamd f 1.423.000 plus f 354.000 voor de mariniers en f 3000 voor het personeel van het korps luchtdoelartillerie. Zoo wrekt de nalatigheid van jaren zich in handen vol geld over nog geen twee jaren.

Aruba.

De *Amigoe* heeft een waardeerende beschouwing over Aruba en zijn gezaghebber. Daar wij het blad nog niet ontvingen, ontleenen wij een uittreksel aan de *Nieuwe Rotterdamse Courant*:

„In Vluchtig bezoek aan Aruba is voldoende om u te overtuigen, dat er met lust en energie gewerkt wordt om den achterstand van zooveel jaren — gevolg van 't stelsel van bezuiniging — in te halen.

De hoofdstraten van Oranjestad, alle verhard en geasfalteerd; voor 't volgend jaar staan op het program de zijstraten, voornamelijk ook om de hoofdstraten, waardoor thans geheel het drukke auto- en truckverkeer geleid wordt, eenigszins te ontlasten.

De nieuwe weg Oranjestad—San Nicolaas nadert zijn voltooiing. Begin December hoopt men hem plechtig en officieel in tegenwoordigheid van de

Wissel- In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen**Hollandsche Bank voor West-Indië**

AMSTERDAM. (C)

Keizersgracht 255 — Telefoon 31290, 35290 en 36290

CURAÇAO

CARACAS

VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika

5476

Incasseringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document-Credieten

autoriteiten voor 't verkeer te openen. Dit is een prachtprestatie, waarvoor den chef Van der Heyden, met z'n staf van arbeiders, alle eer toekomt. Deze weg is het grootste geasfalteerde traject in de kolonie. Zeventien kilometer lang, is hij nog enkele kilometers langer dan de weg om 't Schottegat. In de maand Januari aangevangen, hoopt men er, met verbindingsdam over 't Spaansch Lagoen inclus, begin December mee kant en klaar te zijn.

Wat deze prestatie nog des te waardevoller maakt, is het feit, dat ze niet geschied is ten koste van groote financiële offers, zooals zoo vaak bij geforceerde prestaties het geval is, doch dat er met kracht maar ook met zuinigheid gewerkt is, zoodat men nog beneden de raming gebleven is, en het toegestane crediet van f 600.000, alleszins voldoende is gebleken.

Voor 't volgend jaar staan nu op het program de verharding en asfalteering van den weg Oranjestad—Sta. Cruz, en de aanleg van een nieuwen verbindingsweg om Sta. Cruz op den grooten weg Oranjestad—San Nicolaas aan te sluiten.

Een ander groot werk dat eer in Juni 11. is aangevangen en thans eveneens zijn voltooiing nadert, is de nieuwe steiger in de Paardenbaai ter hoogte van Forti abao. Onder leiding van den technisch ambtenaar Sm't, is deze steiger uitgevoerd door de firma Dijkkerhoff & Widman. Deze steiger staat geheel op diep water; aan de buitenzijde staat ruim 5 M. en aan de binnenzijde ruim 4 meter water. Bij een lengte van 150 M. heeft hij een breedte van 15 M. en is van binnen opgevuld met de baggerspecie, door den baggermolen uit den havenmond opgehaald. Door een 9 M. breeden dam van 285 M. lengte is hij met den wal verbonden. Eerst later, wanneer de aanvulling voldoende verhard zal zijn, en er geen gevaar voor verzakking meer zal bestaan, zal men het bovendeck in orde brengen.

De gouverneur heeft ten slotte toegezegd, dat, wanneer in de toekomst verdere uitdieping van den havenmond zou noodig blijken te zijn en de middelen het gedoogen, het bestuur gaarne bereid zal gevonden worden daartoe over te gaan. Dit geldt natuurlijk ook van de verdere uitbreiding van den steiger.

Uit den Verren Vreemde**Een hooge reiziger vliegt van Indochina naar Frankrijk.**

Er is een vlucht volbracht die, naar 't ons voorkomt, in de Nederlandsche pers meer aandacht had verdiend dan hem ten deel is gevallen.

Wij bedoelen de vlucht heen en weer van Parijs — vlieghaven le Bourget — naar Saigon — vlieghaven Tan Son Nhut — uitgevoerd door twee Fransche vliegers, die op de terugreis den Gouverneur-Generaal van Indochina, Pierre Pasquier, in eigen persoon, als passagier vervoerd hebben.

Kapitein Goulette en luitenant Lalouette hebben de vlucht le Bourget—Tan Son Nhut binnen vijf dagen volbracht, 8—13 November. De afgelegde afstand was 11.320 K.M.

Toen zij het besluit genomen hadden om ook per vliegtuig terug te gaan, meldde de Fransche landvoogd zich als passagier aan. De Farman-eendekker *Mizar* verliet, met de drie reizigers (een mecanicien was niet aan boord), den 10 December de vlieghaven bij Saigon, den 8en d.a.v. landde men eerst te Marseille, daarna te le Bourget. Een groote menigte verwelkomde daar de vliegeniers en den hoogen reiziger, die de eerste passagier door de lucht van Indochina naar Frankrijk heeft willen zijn en geworden is.

De gouverneur-generaal kon voor de micro vertellen van een ontmoeting die hij te Dash had gehad met een groep Engelsche en Nederlandsche aviatours, en waarin hij een verbroedering der volken ziet, dank zij de aviatiek.

Voor Z.Ex. is op deze reis niets anders beschikbaar geweest dan de kleine kabine, met twee lederen stoelen en een kleine rotan fauteuil, die hij broederlijk met de vliegeniers heeft gedeeld.

't Is nog wel iets anders een vlucht onder deze omstandigheden te volbrengen, dan met een van de uitstekend ingerichte, onder strenge contrôle gestelde vliegtuigen van den Nederlandsch-Indischen postdienst. Hierom is het volbrachte door de Fransche vliegers voor ons echter slechts van te meer betekenis. Zet men de vlucht Parijs—Saigon om

in een vlucht Amsterdam—Batavia, dan komt er, wat den afstand betreft, geen volle dag bij.

De prestatie van de Fransche vliegers brengt ook Nederland en Indië alweer wat dichterbij elkan- der en de prestatie van den gouverneur-generaal Pasquier werkt stellig mee om het vervoermiddel ook voor reizen over groote afstanden meer populair te maken.

Zuid-Afrika en de panglons.

Het mag als een verblijvend bericht worden vermeld, dat de regering der Unie van Z.-Afrika bij het departement van Landbouw in Indië informatie heeft ingewonnen omtrent de mogelijkheid van de levering van 2.000.000 dwarsliggers per jaar voor den spooraanleg in Z.-Afrika. Volgens een mededeeling in de Deli Crt. ligt 't in de bedoeling dat de panglons van Langkat in het Langsasche elk 1.000.000 der dwarsliggers zullen leveren. Vóór 15 Februari moet definitief op het voorstel geantwoord worden. De waarde van het in de eerste opdracht aangegeven bedraagt 7 miljoen gulden. Het blad weet er zelfs reeds aan toe te voegen, dat de uitvoer c.q. waarschijnlijk via Pangkalan Soesoe en Kwala Langsa zal geschieden, met Z.-Afrikaansche schepen, die kolen naar de nabij gelegen haven van Sabang brengen. Wij noemen dit een verblijvend bericht. Velen belangen worden er door gebaat; in de tegenwoordige tijdsomstandigheden zal een dergelijke bate voor den houthandel, de scheepvaart, allen, die er indirect voordeel van trekken, dubbel welkom zijn. Ook in het aanknoopen van een relatie te meer tusschen Z.-Afrika en onze Oost ligt een reden tot verheugenis. Moge een nader bericht de goede uitslag van de aangeknoopte onderhandelingen brengen.

Maar bij de kans op vermeerderden arbeid in de panglons moet toch dadelijk de waarschuwing geuit worden: arbeidsinspectie en bestuursambtenaren weest op uw hoede, verdubbelt, verveelvoudigt uw toezicht!

't Is nog maar kort geleden, dat met zoodanigen nadruk is gewezen op de mensconterende, meer dan beestachtige toestanden, die in de panglons heerschten, dat tot ingrijpende maatregelen werd besloten. Sedert 1925 is veel verbeterd, maar geen der rapporten heeft het tot nu toe gebracht tot de pertinente verklaring, dat de misstanden ten volle opgeheven zijn. Gevallen van mishandeling der koe-

Dat smaakt,zoo'n snée
van dat
heerlijke en
voedzame
**MELK-
BROOD**goed doorbakken
met 'n fijne
croquante korst.MET 10%
VERBRUIKS-
DIVIDEND

Koopt nog heden zoo'n melkbrood.

N.V. VEREENIGDE BAKKERIJEN
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK en DE OUDE VETTE HEN.
DE RIJSCHE BEZORGING DOOR DE GEHELE STAD

lies komen nog sporadisch voor, goede huisvesting blijft als een moeilijk vraagstuk vermeld, de geneeskundige behandeling blijft, hoewel belangrijk beter, moeilijk tot het voldoende uit te breiden. Meent het gouvernement met dit al in de panglons zelf de toestanden thans vrijwel te beheerschen, op de werving van de Chineesche koelies te Singapore heeft het minder invloed dan het zelf wenschelijk verklaart.

De kwestie heeft ook de aandacht der Britsche autoriteiten, maar opgelost is zij niet.

De Chineesche werkgevers in de panglons zijn, men weet het uit de tijden van vóór 1925, mannen zonder hart of gevoel. De gruwelen zullen dadelijk terugkeeren waar de strenge controle van inspectie en bestuur mochten verslappen. Wordt nu extra-aanvulling gevraagd van de circa 2500 Chineesche koelies, die thans in de panglons werkzaam zijn, dan zal de werving in Singapore nog minder kieskeurig worden in haar practijken, dan zijt reeds is. Komen minder goede elementen, dan zullen de werkgevers en de beruchte mandoers in de panglons in sterker mate de neiging voelen om de oude folter-dwang-methode weer in toepassing te brengen. Indien het deze richting uitging zou het aangeboden voordeel te duur, te zwaar gekocht worden.

De panglons worden in het tegenwoordige eens in de 3 à 4 weken door de arbeidsinspectie bezocht. Wij kunnen niet beoordeelen in hoever dit voldoende en afdoende is. Maar bij de overweging van het Z. Afrikaansche aanbod worde door de regering rekening gehouden met de noodzakelijkheid tot uitbreiding en verscherping van het toezicht. Geen *printah aloes*, maar een *printah keras*.

5014

Dansinstituut H. J. TIMMER
 Archimedesstraat 64, Den Haag
 Speciaal adres voor Indische Verlofgangers.
 Privé- en Clublessen in Modern dansen.
 Spec. clubjes voor Rhythmische Gymnastiek.

5514

Hoofdkantoor
BINCKHORSTLAAN 5
Telefoon 72184
 (3 lijnen) 5563

Dansinstituut v.d. Zanden
 SCHIEDAMSCHESINGEL 103B-105B - ROTTERDAM
 TELEFOON 51565 5591
 Een der goede adressen voor Indische verlofgangers.

Dienstboden nood

in Holland. — Leden van „Oost en West” wendt U direct na aankomst aan ons kantoor. — Wij hebben steeds beschikbaar Holl. en Duitsche Dag-, Dag- en nachtdiensboden, Keuken-, 2e en Alleen-meisjes met 1a getuigen. 5547

Stellings Büro SANDERS

Stationsweg 113 — DEN HAAG

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's-Gravenhage.

Contributie-betaling.

Leden en begunstigers worden beleefd attent gemaakt op de gelegenheid hun contributie over 1931 alsnog per postgiro onder no. 135120 te kunnen voldoen aan den secretaris-penningmeester van de afdeeling 's-Gravenhage van de Ver. „Oost en West”, Jacob Hopstraat 12. Ook bestaat gelegenheid de contributie aldaar contant te storten.

Nà 15 Januari a.s. zal per post over de contributie worden beschikt, verhoogd met 15 cent voor inningskosten.

De Secretaris-penningmeester,
 J. C. BAUDOIN.

Voor de leden der Afdeeling 's-Gravenhage van de Vereeniging „Oost en West” zal Prof. Dr. J. G. Sleswijk op Vrijdag 19 December a.s. des avonds te 8 uur in de groote zaal van „De Twee Steden”, Buitenhof aldaar, een causerie met lichtbeelden houden over:

„Een Reis door Suriname en Curaçao”.

Leden met één huisgenoot hebben vrijen toegang op vertoon van lidmaatschaps- of contributiekaart.

De Secretaris,
 J. C. BAUDOIN.
 Jacob Hopstraat 12.

Afdeeling 't Gooi.

Wij zien, tot ons leedwezen, ons genoopt mede te deelen dat de voorgenomen excursie op 23 dezer naar het Koloniaal Instituut te Amsterdam niet kan doorgaan wegens onvoldoende deelname.

Het Afdeelingsbestuur.

Afdeeling Amersfoort.

Onze afdeeling organiseerde voor Vrijdag 12 December j.l., in samenwerking met den Amersfoortschen Kunstkring in de groote zaal van „Amicitia” een avond, waarvoor Raden Mas Jodjana was uitgenoodigd zijne Indische dansen te demonstreeren.

Een zestal jaren geleden had deze kunstenaar de leden van laatstgenoemde Vereeniging reeds doen genieten van zijne kunstuitingen. Ditmaal waren de Indische dansen, welke hij met medewerking van Roemah Laiselan ons voortoverde nog aantrekkelijker omdat zij begeleid werden door gamelanmuziek.

Het programma bevatte 1. — „Tjantrik, de jonge kluisenaar”, 2 — „Tani, rijstdans”, 3 — „De vrouwelijke dans Poetri”, 4 — „Kelana, de ijdele Koning”, 5 — „Aap en Demon”, 6 — „Krisdans”, 7 — „Ardjoena” en 8 — „Shiva”.

Voor de talrijke bezoekers van dezen feestavond, die voor de groote meerderheid bestonden uit belangstellenden, die nooit in Indië geweest waren, werd het goede volgen en begrijpen van deze danskunst, die zoozeer een eigen karakter heeft, ontleend aan een eeuwenouden godsdienst en verfijnde beschaving, doch die ook helaas nog zoo weinig spreekt tot de Westersche mentaliteit, vergemakkelijkt door de — ook door hen die Indië uit eigen aanschouwing kennen — buitengewoon gewaardeerde uitlegging, welke Mevrouw Jodjana telkenmale bij wijze van inleiding van de ten tooneele te brengen dans gaf.

Schrijver dezes zou te veel plaatsruimte opvorderen, wanneer hij elken dans afzonderlijk ging bespreken, waarom hij volstaat met de vermelding dat beide kunstenaars groote geestdrift wisten op te wekken en warme toelichtingen oogstten met hunne plastische uitbeeldingen, die ons een waar kunstgenot brachten.

Een ruiker prachtige rozen aan Mevrouw Jodjana aangeboden vertolkte de dankbaarheid van de Leden der beide vereenigingen. Het was een schitterende avond.

E. H. BERGSMA.

Afdeeling Nijmegen.

Dinsdagavond 9 Dec. j.l. gaf de heer J. C. Lamster, conservator van het Museum van het Kon. Kol. Instituut, in den foyer van den Stadsschouwburg alhier, voor onze afdeeling een voordracht met lichtbeelden over het onderwerp: „Nias en steenen monumenten in Ned. O.-I.” Spreker voerde ons in korten tijd door een groot gedeelte van den Archipel, waar, volgens de bewoners, een magische kracht van de steenen uitgaat, n.l. door de Kleine Soenda-eilanden in hoofdzaak de eilanden Soemba en Flores, en verder door de Bataklanden, de Minahassa en het rijk van Goa in Z. Celebes.

In hoofdzaak echter werd Nias behandeld, een eiland, omgeven door klippen en koraalriffen en gelegen in den Grooten Oceaan, dat gedurende een groot deel van het jaar ongenaakbaar is. Als gevolg van deze afzondering en de weinige aanraking met

Nagekomen Berichten.

andere volken hebben de Niassers het langst hunne primitieve ontwikkeling kunnen bewaren.

Aan de hand van sprekende lichtbeelden toonde de heer Lamster ons hoe nog heden door de Niassers zware steenen platen, dikwijls van een gewicht van 10 tot 12 ton, met behulp van een houten sleede en een rotan trektouw van de kust naar de vaak 3 tot 500 M. hoog gelegen kampongs worden vervoerd.

Deze steenblokken worden dan in hoofdzaak op het dorpsplein opgericht en worden verscheidene nog versierd met fraai beeldhouwwerk, voornamelijk dierfiguren. Vooral de haan, als zijnde het dier, waarvan magische kracht uitgaat, wordt dikwijls als versiering aangetroffen.

Deze steenen monumenten worden voor verschillende doeleinden opgericht, a. v. een eereplaats voor de dooden, of als zetel voor de hoofden, enz., terwijl zij, zooals op Soemba, ook wel dienst doen als dekplaat boven de grafombe van een hoofd.

In het bijzonder wil ik hier nog de aandacht vestigen op het vertoonde plaatje van den inwijdingssteen van de voormalige vorsten van Goa. Deze opname maakte prof. van Eerde persoonlijk gedurende zijn laatste studiereis in Ned. O.-I. in 1929. De merkwaardige geschiedenis van dezen steen beschreef de professor in den loopenden jaargang van het tijdschrift van het aardrijkskundig genootschap. Uitvoerig behandelde spreker nog de groote beteekenis, die deze steenen monumenten in het zieleleven van deze volken hebben ingenomen. In een kort verslag is het niet doenlijk hier verder op in te gaan.

Na een kleine pauze werden ons nog eenige lichtbeelden vertoond, betrekking hebbende op het bedrijfsleven op Nias, zooals een smidse, die meestal buiten de kampong is, en verder de wijze van het winnen en bewerken van den boombast, benodigd voor de vervaardiging van hun baadjes, hoofdbanden, lendengordels, enz. Verder werden ons nog op het doek vertoond eenige plechtigheden en festiviteiten, die op het dorpsplein plaats hebben en waarbij de hoofden en bevolking uitgedost zijn in statie- of strijdgewaad.

Als slot van de serie lantaarnplaatjes werd ons een typische plaat vertoond van de Niasche huisvrouw, die, zooals de meeste Inlandsche huisvrouwen, geheel aangewezen is voor het gewone en zware huiswerk. De echtgenoot kan zich hier niet mee ophouden, daar zijn tijd geheel in beslag genomen wordt door zijn vele maatschappelijke plichten, die hij te vervullen heeft. Door invloed van zending en bestuur zijn den allerlaatsten tijd vele zeden en gebruiken, die volgens onze Westersche begrippen niet geduld kunnen worden, zocals de slavenhandel en het koppensnellen, in onbruik geraakt.

De heer Lamster eindigde zijn voordracht met er op te wijzen, dat ieder Nederlander die naar Indië gaat, onverschillig in welke positie, aldaar een roeping heeft uit te voeren door mede te werken tot het opwerken van de beschaving tot een peil, passend in dezen modernen tijd.

De heer Lamster had aan het einde van zijn lezing, die op vlotte en levendige wijze was voorgedragen, een warm applaus in ontvangst te nemen.

De voorzitter, de heer G. J. Burger, die spreker ook had ingeleid, sprak nog een woord van waardeering over het gesprokene en vertoonde, en wees erop hoe lezingen als deze medewerken om de belangstelling voor Indië op te wekken. Hij sprak de hoop uit, ook namens de vele aanwezigen, den heer Lamster nog dikwijls in ons midden te zien.

DE AFD. SECRETARIS.

5324

Afdeling Utrecht.

De standaardfilm over Bali, „Kris”. — bij de vertooning voor de Haagsche afdeling werd er reeds uitvoerig over geschreven in het „K. W.” —, werd de vorige week afgedraaid in het Gebouw voor K. en W. voor de afdeling Utrecht van de vereeniging Oost en West.

De film werd geïllustreerd door zachte Indische muziek. De zaal was zeer goed bezet en de aanwezigen hebben kunnen genieten van een waar kunstwerk.

Bij de dezer dagen gehouden lustrumfeesten der Utrechtsche Indologen-Vereeniging, was het Hoofdbestuur van „Oost en West” vertegenwoordigd door zijn lid, tevens bestuurslid onzer Utrechtsche afdeling, den heer H. Somermeijer.

Hij behoorde ook tot de genoodigden voor het lustrumspel „Emperor Yones”, een tooneelstuk, spelende in de Neger-wereld, dat den spelers zware eischen stelt, aan welke zij glansrijk voldeden, zoodat deze vertooning, met fraaie décors, terecht een zeer geslaagde heeten mocht.

Mededeelingen**VAN HET HOOFDBESTUUR.**

Aan de leden der afdeling Den Haag van „Oost en West”.

In het belang der administratie en ter vermindering van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Sec.-Peningmeester der afdeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Den leden onzer Vereeniging wordt bekend gemaakt dat bij het Algemeen Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag, gratis toegangskarten te bekomen zijn — tot een beperkt aantal — van de lezingen welke in dezen winter georganiseerd zijn door den Groep Nederland van belangstellenden en de Haagsche Academie van Internationaal Recht (afdeling Den Haag). Deze lezingen hebben alle tot onderwerp de ordening der internationale verhoudingen (verleden, heden, toekomst). Verschillende deelen der wereld zullen worden beschouwd in verband met deze ordening.

De volgende lezingen zullen gehouden worden in het Vredespaleis om 8 uur 's avonds:

18 December 1930. — Mr. J. C. Baak over Amerika.

8 Januari 1931 — Ir. A. Baars over Rusland.

15 Januari 1931 — Prof. J. J. L. Duyvendak over Oost-Azië.

5 Februari 1931 — Dr. N. Japikse over het Britsche Wereldrijk.

Vereeniging Kartinfonds.

Het 17de Jaarverslag (1929) dezer Vereeniging is verschenen en ligt ter kennisneming van onze leden op de leestafel van O. en W., Korte Voorhout 6.

De ver. Kartinfonds, stelt zich, blijkens art. 3 harer statuten ten doel, de bevordering van het tot stand komen en in stand houden van een of meer scholen in Ned.-Indië, ten behoeve van meisjes, behoorende tot de Inlandsche bevolking.

De rekening en verantwoording van de ver. Kartinfonds en van de Mr. C. Th. van Deventer-stichting over 1929 is aan het verslag toegevoegd dat een welgeslaagde foto bevat van „Kartini” en andere.

Het bestuur van Den Haag bestaat uit de h.h. mr. A. M. Joekes, Voorzitter van den Raad van Beheer, voorts mevr. de wed. E. van Deventer—Maas, ondervoorzitster, J. S. C. Kasteleyn, penningmeester, S. L. van Rees, secretaris en de dames-leden meijuffr. J. C. F. de Graeff en mevrouw R. Rooseboom—Pet.

De Burgemeester van Den Haag.

Ter receptie van den nieuw opgetreden Burgemeester van Den Haag, den heer Jhr. Mr. Dr. L. H. N. Bosch, Ridder van Rosenthal, in de zalen van het Gemeentehuis, Javastraat 1, waren als vertegenwoordigers der vereeniging Oost en West aanwezig de heeren R. Zuyderhoff, Algem. Voorzitter en F. H. A. van der Brugh, Algem. Secretaris, alsmede voor de afdeling Den Haag de H.H. F. van Peski, Voorzitter en J. C. Baudoin, Secretaris-Peningmeester dier afdeling.

VAN DE REDACTIE.**Commissariaat voor Indische Zaken.**

Bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië kan worden benoemd als ingenieur 3de klasse een aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electrotechnisch-ingenieur. Gegadigden met zwakstroompraktijk genieten de voorkeur.

Nadere bijzonderheden vindt men in de „Nederl. Staatscourant” van 5 en 6 December, H. Nr. 237.

Kerstluchtmail voor Indië.

Met het vliegtuig, dat 11 Dec. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 30 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 297.475 K.G. bruto en 277.575 K.G. netto.

De zending bevatte 25632 brieven beneden 5 gram; 2714 briefkaarten en postwissels; 1127 stuks bestemd voor tusschenliggende landen en 9630 stuken van meer dan 5 gram; totaal 39103 stuks.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederl.-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- onderwijzer bij het Openbaar Lager Onderwijs, in het bezit der hoofdkarte;
- leerkracht bij het Middelbaar Onderwijs;
 - Duitsche taal (doctoraal examen of akte B, dan wel akte A met middelbare akte handelsterminologie en handelcorrespondentie);
 - wis- en natuurkunde (doctor of doctorandus met hoofdvak natuurkunde);
 - Nederlandsche taal (doctoraal examen of middelbare akte);
 - paedagogiek (middelbare akte A of B);
 - aardrijkskunde en geschiedenis (beide middelbare akten vereischt);
- leeraar bij het Technisch Onderwijs, in het bezit van de akte Mg;
- houtvester bij den Dienst van het Boschwezen (in het bezit van het diploma landbouwkundig ingenieur K.B.);
- tuinbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst;
- predikant bij de Protestantische Kerken;
- rechterlijk ambtenaar, doctoraal diploma Ne-officier bij de land- of zeemacht vereischt);
- candidaat-inspecteerend ambtenaar bij de Arbeidsinspectie voor de Buitengewesten (academische of daarmede op één lijn te stellen opleiding (beroeps-officier bij de land- of zeemacht vereischt);
- electrotechnisch ingenieur bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst (zoo mogelijk met zwakstroompraktijk);
- gegradueerd adjunct-accountant bij den Belasting-Accountantsdienst;
- adjunct-accountant 1ste klasse bij den Belasting-Accountantsdienst (ervaring vereischt).

Zij, die voor uitzending voor een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, Afdeling B, Eerste Bureau.

Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname en Curaçao.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands burgerlijken dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending van wege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: 1 hoofdonderwijzer.
- Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: 4 hoofdonderwijzers.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de afdeling van het Ministerie van Koloniën.

Genootschap „Nederland—Siam”.

Opgericht werd het Genootschap „Nederland—Siam” ten doel hebbende: in Nederland en Nederlandsch-Indië een onderlingen band te vormen tusschen hen die — uit welken hoofde ook — voor Siam belang koesteren, — de kennis omtrent Siam in den ruimsten zin te vergrooten onder meer door het doen houden van voordrachten, het uitgeven van geschriften en het doen plaatsen van artikelen in bladen en tijdschriften — in Siam de kennis omtrent Nederland en Nederlandsch-Indië in den ruimsten zin des woords te vergrooten.

In afwachting van het Kon. Besluit op goedkeuring der Statuten traden als Bestuursleden op de heeren: G. A. Sardeman, voorzitter, D. H. P. Mackay, ondervoorzitter, L. D. Petit, secretaris-peningmeester, J. G. Loohuis, 2e secretaris en de heeren T. P. Baart de la Faille, W. Blankwaard, Constant Boissevain en R. Zuyderhoff.

Ruim tachtig leden traden reeds toe. Het secretariaat is gevestigd Van Breestraat 21, Amsterdam. Telefoon 22490.

Buitenlandsche waardeering.

De secretaris van de afdeling Amsterdam van „Oost en West”, de heer L. D. Petit, mocht op 5 dezer uite handen van den Belgischen minister van Buitenlandsche Zaken en Landbouw, den heer Baels, het bijzondere landbouw-eerekrus 1ste klasse ontvangen, als blijk van waardeering der Belgische regeering voor den propagandistischen arbeid op koloniaal gebied door den heer Petit verricht.

Men weet, dat de heer Petit als directeur van het fraaie maandblad „Nederl.-Indië Oud en Nieuw”, — een unieke uitgave als koloniale publicatie, Neder-

land ook in het buitenland goede diensten bewijst. Maar ook herhaaldelijk heeft de heer Petit in Duitschland en België, — in het „Holland-Huis” te Brussel o.a. —, over Indische onderwerpen bij interessante films gesproken. Deze buitenlandsche onderscheiding is dus ten volle verdiend en wij wenschen er den ijverigen propagandist gaarne geluk mede.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank, Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

8 Dec. 15 Dec. 1930

Aandeelen Koloniale Bank	162	155 ¹ / ₄
„ Ned. Ind. Handelsbank	128 ¹ / ₂	134 ¹¹ / ₁₆
Cert.aand. Ned. Handel Mij.	148 ¹ / ₂	141 ¹ / ₄
Aandeelen Alg. Exploratie Mij.	101	91
„ Kon. Petroleum Mij.	310 ³ / ₄	296 ³ / ₄
„ Rubber Cult. Mij. A'dam.	112 ¹ / ₄	103 ³ / ₄
„ Ned. Ind. Suiker Unie	179	172 ¹ / ₂
„ Ned. Scheepvaart Unie	137 ³ / ₄	135
„ Handelsverg. A'dam	369 ¹ / ₂	378
„ Deli Batavia Mij.	263 ⁷ / ₈	250
„ Deli Maatschappij	262	241 ³ / ₄
„ Senembah Mij.	287 ¹ / ₄	277
„ Deli Spoor	157	156 ¹ / ₂
„ Ned. Ind. Spoorweg Mij.	163	158 ¹ / ₄
„ Philips Gloeil. (nieuwe)	222 ¹ / ₄	201
Cert.aand. Margarine Unie	200	168 ¹ / ₈
Wisselkoersen	Verkoop	
Londen	12,05 ⁵ / ₈	
New York Cable	2,48 ¹ / ₄	
Berlijn	59,21	
Parijs	9,75 ¹ / ₂	
Brussel (Belga)	34,68 ¹ / ₂	
Zürich	48,16 ¹ / ₂	
Weenen	34,97 ¹ / ₂	

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

K. E. Duncker, tijdelijk houtvester bij den dienst van het Boschwezen; Puolauka (Finland); A. V. Penttinen, als voren; Oulunkvlä (Finland).

In Nederland aangekomen verlofgangers.

D. Huisken, wd. hoofd der Ambachtsschool v. Inlanders te Sibolga, Anna Paulownastraat 6, Zaandam; D. van Veen, onderw. 1e kl. bij het O.W.L.O., Verspronckweg 4, Haarlem; J. Raadsveld, onderwijzer 1e kl. bij het O.W.L.O., Rouwenhofstraat 10, Rotterdam; W. Th. Z. Stom, hoofdonderw. bij het O.W.L.O., Oostvlietstraat 24, Voorburg; M. A. P. Vermeulen, controleur 1e kl. bij den P. T. T., Copernicusstraat 205, Den Haag; mej. J. C. E. Brandenburg, typiste 1e kl. bij het Departement van B. B., Vlierboomstraat 216, Den Haag; J. Bouwes Bavinek, ass.-resident bij het B. B., Nieboerweg 205, Den Haag; Ir. K. L. van Geelen, ingenieur 2e kl. bij de S.S. en Tr., v. Weede v. Dijkveldstraat 37, Den Haag; J. W. Mulder, secr. der Weeskamer te Soerabaja, p. a. Ned.-Ind. Escompto Mij., Den Haag; dr. Ch. E. Stehn, geoloog 2e kl. bij den dienst van den mijnbouw, p. a. Ned. Handel Mij., Den Haag; C. M. Buys, ass.-resident van Indragiri, Statenlaan 114, Den Haag; L. N. van Meeverden, ass.-resident bij het B. B., Sweelinckplein 45, Den Haag; E. G. van Geus, tijd. wnd. hoofdcommies bij de S.S. en Tr., p. a. Ned. Handel Mij., Den Haag; mevr. J. L. van Geuns, geb. Bromm, commies bij de S.S. en Tr., p. a. Ned. Handel Mij., Den Haag; J. Gaasterland, wnd. onderwijzer, 1e kl. bij de O.W.L.O., Gijsbert Japikstraat 112, Leeuwarden; P. Vinke, hoofdpolitie-opz. bij de Algem. Politie, Stevinstraat 49, Scheveningen.

Met Pensioen.

A. N. Merkelbach, leeraar aan de Koning Willem III-school, Joh. Verhulststraat 27, Amsterdam.

Adresveranderingen van Burgerlijke Ambtenaren, Officieren en Onder-Luitenants.

Chr. G. S. Braat, hoofdinspecteur Boschwezen, Sweelmckstraat 90, Den Haag; mej. C. E. Weijchardt, 1e commies P. T. T., van Heutzlaan 24, Apeldoorn; mej. P. L. Sieburgh, directrice N. S. Inl. Hulponderw., Blitar, Hugo de Grootstr. 81, Den Haag; K. F. Koch, luit. kol. inf., Rue de Langeac, Parijs, (15e); A. J. G. van der Upwich, officier van gezondheid 1e kl., Julianalaan 210, Bilthoven; J. G. Meurs, drgd. off. van gezondheid 1e kl. tit., Valeriuspl. 28, A'dam (Z.); W. J. Rinkel Kap. Art. Lassusstraat 3, Amsterdam (Z.); H. Mulder, onderluit. inf., Makasserstraat 21, Utrecht; W. H. Johannes, wd. kantoorhoofd 1e kl. P. T. T., Engweg 9, Laren (N.-H.); K. A. Piek, direct. N. S., Madioen, De

PIANO of Radio?

Piano en Radio staan niet tegenover elkaar; zij vullen elkaar aan en al geeft de radio de muziek ook nog zoo goed weer, op gezellige avondjes heeft de piano toch nog altijd de voorkeur.

Een piano is niet alleen een middel om muziek ten gehore te brengen, maar bovenal een middel om persoonlijk muzikaal gevoel te uiten. Wie muzikaal is, zal altijd het verlangen blijven om zelf te spelen.

Ook zal luisteren naar goede muziek alleen, het gehoor niet ontwikkelen. Kinderen, die piano leeren spelen, zullen later veel beter goede muziek kunnen waardeeren, dan zij die geen muziekkennis hebben.

Een goede piano is de sleutel tot de gezelligheid in huis en een goed pianospeler is overal welkom. Geeft daarom Uw kinderen de gelegenheid, die U misschien vroeger gemist hebt. Wij kunnen U een goede piano leveren vanaf **f 550.**

GOOSEN & SWAGERMAN
LAAN VAN MEERDERVOORT 100
DEN HAAG TELEF. 37867
PIANO'S ORGELS RADIO

Mr. W. H. G. BOS en
Mr. A. A. H. DU TOY VAN HEES,
— Adviseurs in Belastingzaken —
Speciale afdeling Indisch Belastingrecht
Kantoor: Bezuidenhoutseweg 57, 's-Gravenhage
Telefoon 72328 5625

N.V. Drogisterij „DE SALAMANDER”
„De Haagsche Drogist”
Winkels door geheel Den Haag,
Rijswijk en Voorburg. 5610
Telefonische bestellingen onder no. 10454.

Bilt, Utrechtscheweg 318; mevr. M. S. van Someren geb. Wetzels, onderw. 1e kl., Bergstr. 9, Arnhem; J. H. Thal Larsen, hoofd-ingenieur 1e kl., Rijksstraatweg 102, Wageningen; A. H. Berkhout, houvester 2e kl., Grindweg 234, Wageningen; Prof. J. E. van der Stok, hoofd afd. Landbouw, Dept. v. L., N. en H., Englaan 16, Wageningen; J. H. Schophuijs, onderwijzer 1e kl., Nassauweg 13, Wageningen; K. Feenstra contr. 1e kl., Heer Ivostraat 38, Leeuwarden; A. W. F. Waardenburg, hulpprediker, Naarderstr. 56, Laren (N.-H.); J. Dik controleur 1e cat., P. T. T., Hzaagschestr. 23, Scheveningen; R. W. Lieve, wd. leeraar H. B. S., Semarang, Johannes de Wittlaan 14, Haarlem; A. Binkhorst, ambtenaar t. b. bestuur S. S., Plasmolen B 93, Mook; ir. B. von Faber, hoofd Grondpeilwezen, Deventerstraat 120; me. J. S. S. Faber, directrice Part. Meisjesschool Soerabaja, Apeldoorn, Loenenscheweg 12; N. Scheltema, ass-res., van Palembang, Wapenveld F 36; J. Dogterom, architect W. en B. O. W., Stationsweg 59, Ede (Gld.); J. Snoey, onderw. 2e kl., Oegstgeesterlaan 49, Leiden; G. J. H. Rengerink, leeraar H. B. S., Semarang, Almelostr. 29, Borneo; J. P. Jansen, leeraar P. J. S., Jogjakarta, Rue Consolat 84, Marseille; mej. C. E. A. A. M. Hardijzer, controleur 1e kl. P. T. T., Grave E 4; mej. A. J. A. van Wolzogen Kühr, leerares H. B. S., Semarang, Kastanjelaan 14, Lunteren; A. E. J. Bruinsma, hoofd-inspecteur Boschwezen, Edescheweg 77, Bennekom; F. A. Kloppert, opzichter 1e kl. W. en B. O. W., Wilhelminastraat 20 rood; W. A. Oorschot, chef exploitatie Oosterlijnen S.S., Brinkerweg 11, Bennekom; K. Heyne, hoofd Museum Dept. van L. N. en H., Edescheweg 46, Bennekom; J. H. Duivenman, Hulpprediker, Bennekom, Molenstraat 32.

A. van der Lugt, onderluit. inf., St. Ludgerusstraat 22, Utrecht; W. H. Fock, inspecteur Boschwezen, Wit evrouwensingel 46, Utrecht; L. P. Makink, luit. kol. inf., van der Wijkstraat 35, Den Haag; H. M. Haften, leeraar K. W. III-school,

Batavia, Heemsteedsche Dreef 255, Heemstede; mej. F. M. Binnendijk, onderw. 3e kl. Valkenboschlaan 17, Den Haag; C. Lok, ass.-resident van Tjilatjap, J. C. Oostzanenlaan 16, Heemstede; A. Du'our, maj. inf., Nice Hotel Richmond, Avenue Durante; P. Lagaay, inspect. van Financiën 1e kl., van Hoytemastraat 2, Den Haag; ds. J. Brink, pred. Fort de Kock, Regentesselaan 27, Den Haag; P. K. Verbeek, ondercommissaris van politie, Brouwerstr. 19, Schiedam; mej. A. G. C. Wijthoff, onderw. Adabihschool, Padang, Groot Hertoginnelaan 202, Den Haag; mej. J. A. F. Zelle, hulponderwijzeres, Joan Maetsuyckerstraat 26, Den Haag; K. G. R. Joosten, maj. inf., van der Hellaan 19, Arnhem; J. H. Wermelink, onderw. 3e klas, Rijnschestr. 8b, Dongen; ds. E. Klaassen Szn., predikant Pematang Siantar, Hoofdstraat A 31, Veghel (N.-Br.); J. J. Koot, onderwijzer 1e kl., Eindhovenscheweg 36, Geldrop; F. G. Netscher, inspecteur van Financiën, Veursche straatweg 5, Veur; dr. J. van der Brug, gouv.-arts B. G. D., Verlengde Westersingel 4, Sneek; A. Visser, 1e luit. inf., Veurschestr. 280, Veur; W. G. A.

Raat, kap. Mil. Adm., Harstenhoekweg 47, Scheveningen; T. H. L. Gerth van Wijck, luit. kol. inf., Middenduinenweg 2, Santpoort; A. F. de Wolff, dirgd. apotheker 1e kl., Geversstraat 46, Oegstgeest; M. C. J. van Hul kap. inf., Geversstraat 36, Oegstgeest; J. P. Gelpke Sollewijn, officier van gezondheid 1e kl., Prins Hendriklaan 9, Oegstgeest; W. G. Mentz, kap. inf., Geversstr. 50, Oegstgeest; D. J. Blok, officier van gezondheid 1e kl., Wilhelminapark 25, Oegstgeest.

H. G. van Silleveldt, ing. 1e kl. W. en B.O.W., Straatweg 27, Valkenburg (Z.-H.); C. Bakker, techn. 1e kl., P. T. T., Lage Noord F 85, Schagen; dr. O. L. E. de Raadt, gouv.-arts Volksgezondheid, Wilhelminapark 27, Oegstgeest; G. J. Pool, lid Alg. Rekenkamer, Wilhelminapark 5, Oegstgeest; J. Fontein id. controleur B.B., Julianalaan 8, Oegstgeest; M. J. van Doorn, onderwijzer 1e kl. Julianalaan 9, Oegstgeest; M. Birkhoff, hulpprediker, Pelikaanstraat 12, Utrecht; mevr. M. G. Birkhoff, geb. Harms, onderw. 3e kl. Groenekan (gemeente Maartensdijk), Oranjelaan 10.

Mutatiestaat van 10 tot 17 December '30

Nieuwe Leden:

Jhr. Mr. Dr. L. H. N. Bosch Ridder van Rosenthal, Burgemeester van 's-Gravenhage, Bankastraat 62.
K. Groesbeek, Amsterdam, Vondelstraat 103.
Dr. J. J. Becker Elzinga, Amsterdam (O.), Willem Beukelsstraat 28.
A. Wildschut, Overveen, Pijlsaan 104.
G. J. Gerbrands, Gep. O.-I.-Ambtenaar, Overveen, Julianalaan 105.
J. Bobeldijk, Indol. Stud. IJmuiden, Bloemstraat 3. (rekent tot Afd. Haarlem).
B. L. Leopold, Utrecht, Albert Neuhuysstraat 26.
M. K. Supheert, Kapitein der Mil. Adm., Rijksstraatweg 99, Haren bij Groningen.
Mevrouw van der Weert, Amersfoort, St. Anfridusstraat 3.
F. Jäger, Velp (G.) Vijverlaan 21.
Mevrouw P. Kraus, Nijmegen, Ruijsdaelstr. 37.
Mevrouw B. de Vos—Kooistra, Nijmegen, Groesbeekse Weg 174.
C. J. Baron van Dedum, Nijmegen, Staringstraat 15.
C. ter Horst Jr., Korte Breede Straat, Hees bij Nijmegen.
J. Touw, Directeur N.V. Sint Geertruibronne, Stationsplein 4, Bergen-op-Zoom.
D. B. Haitsma, 1ste Luit. Inf., Den Haag, 2de Van den Boschstraat 4.
J. W. den Hartogh, Den Haag, Amberboomstr. 51.
E. A. Kiderlen, N.V. Internationale Automobiel Mij., Den Haag, Wingerdstraat 72.
E. J. van Romondt, Med. Stud., Den Haag, Weimarstraat 143.
G. E. L. Moll, Agent der K.P.M. te Tandjong-Pinang (Riouw).
Rectificaties: P. J. Fourdraine, Den Haag, Oranjelaan 2 g.
Mevrouw de Wed. B. G. Koopman—André de la

Nieuwe begunstigers:

M. Smith, Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 65.
A. van Heumen, Nijmegen, Hertogstraat 28.

Mevrouw D. Cramer, Haarlem, Leidsche Vaart 2.
E. C. Lantzius, Heemstede, Landzichtlaan.
N. J. ten Bosch, Soesterberg „Huize de Punter”, (Afd. Utrecht).

J. Reydon, Aerdenhout, Klapheklaan 9. (overleden)
Mevrouw M. Engelberts—Enger, Arnhem, Sonsbeekweg 40 (overleden).

Th. J. Kampherbeek, Oud W.-I.-Ambtenaar, Rotterdam, van: Nieuwe Binnenweg 268a, naar: West Kruiskade 32a.
Mr. C. van Gorkum, Advocaat en Procureur, van: Eindhoven, naar: Breda, Wilhelminasingel 26 f 5.—
G. Alberts, Deventer, Zwolsche Weg, van: 72f, naar: 81.
Mevrouw M. C. H. van Hulst—Ubbens, Amersfoort, van: K. Bergstraat 15, naar: Zuidsingel 32.
L. Th. J. Koremans, van: Utrecht, Burg. Regerstr. 76, naar: Den Haag, Beeklaan 341. f 5.—
Mevrouw I. van den Heuvel, van: Den Haag, Beukplein 3, naar: Zeist, Pauw van Wioldrechtlaan 22. f 5.— (contributie 1931 reeds voldaan in Den Haag).
F. G. van Delden, Den Haag, van: Sweelinckplein 37, naar Groot Hertoginnelaan 89.
A. C. Kapteijn, van: Den Haag, Prins Hendrikstr. 71, naar: Voorburg, Damsgr. 30.
Dr. G. L. L. Kemmerling, Den Haag, van: Bezuidenhout 173, naar: Roelofsstraat 79.
P. A. J. Moojen, van: Den Haag, Nassauplein 29,

Voorgesteld door:

Eigen aanmelding.
den heer P. J. de Ruyter te Amsterdam.
den heer P. Wijdenes, Amsterdam.
Eigen aanmelding.
den heer J. Boesveld te Overveen.
den heer L. N. van Asperen te Haarlem.
den heer G. Léopold te Utrecht.
den heer J. J. Mac Kenzie te Utrecht.
Mevr. W. ter Cock—Heukers te Amersfoort.
den heer C. J. Gombault te Velp.
Mevrouw S. F. Uges te Nijmegen.
Dr. L. B. van Bommel te Nijmegen.
Dr. J. C. Bantjes te Nijmegen.
den heer J. G. Lutz te Nijmegen.
Mr. Drs. P. A. Blom te Bergen-op-Zoom.
Eigen aanmelding.
Mevrouw M. Bär von Hemmersweil te Den Haag.
Eigen aanmelding.
den heer M. Ph. van Romondt te Den Haag.
den heer R. G. Nieuwenhuijs te Tandjong-Pinang (Riouw).
Porte, Oranjeplein 11, Rijswijk.
Dr. W. L. Felhoen Kraal „de Brekcamp”, Huister-Heide.

Voorgesteld door:

den heer Dr. J. C. Bantjes te Nijmegen.

Afschrijvingen:

J. Tilman, Apeldoorn, Soerensche Weg 81.
J. K. de Visser, Kapitein 14e Regt. Inf. te Middeburg.

R. I. P.

H. J. J. van Sluijs, Oud-Inspecteur, Pandhuisdienst, te Clarens (overleden).

Adresveranderingen:

naar: Pavillon de la Hollande, Bois de Vincennes, Paris XII.
J. J. Munniks de Jong, van: Den Haag, Mauvestr. 53, naar: Rijswijk (Z.-H.), Kleiweg 1.
D. Peereboom Voller, Den Haag, van: Javastraat 38, naar: Statenlaan 72.
Dr. S. J. Weg, Zenuwarts, Den Haag, Surinamestraat, van: 43; naar: 50.
E. J. van Lier, Brussel, van: 60 Avenue Michel Ange, naar: 124 Avenue Emile Max.
C. M. Buijs, Ass.-Resident, van: Painan, naar: Den Haag, Statenlaan 114. f 5.—
Ch. E. le Rütte, Oud-Kantoorchef P.T.T., van: Patjet boven Bandoeng, naar: Den Haag, Daguerrestraat 20. f 5.—
Ch. M. van Leeuwen, van onderng. „Tandjong-Kemala” te Tandjong Karang, naar: Meester-Cornelis, Matramanweg 84, Paviljoen.
J. R. Soesman, 1e Luit. Inf., thans te Meester-Cornelis.
C. H. M. van Wieringen, 1ste Luit. Inf. thans te Tarakan.